49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2016 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 – 22 ՅՈՒՆՎԱՐ 1908 — 9 ՔԵԱՆՈՒՆԸՆ ՍԱՆԻ 1325 – 18 ՋԻԼՀԻՃՋԷ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grande Rue de la Sublime Porte
CONSTANTINOPLE

ՑԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլ-ոյ Ալի Հրամանի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԶԱՒՈՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته در
صاحب امتیازی: اوهانس قزه
اداره خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹԱՂԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԵՒԻՆԻ Տարեկան Վեցամսեայ
Գոլոյ համար 80 գր. 50 գր.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Պարտաւորմանի համար 25 ֆր. 14 ֆր.
ԳՈՒՅՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆՈՒՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ.—ԼՈՒՐԹԻՒՆ ԻԲՐԵՒ ԴԵՂ.—ՅՈՐԴՈՐ ՄԸ ՄԵՐ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐՈՒՆ.— «ԿԵՂԾ ԱԴԱՄԱՆԴԻՆ»... ԿԵՂԾԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— ԴԻՒՐԱՒԱՔ ՄԻԼԻՈՆԱՏԻՐԵՐ.— ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉԻՆ ԱՌՋԵՒ.— ՎԷՌԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐ.

Նորութեան մը լուրը կուգայ՝ դարձեալ նոր Աշխարհէն ուր Ամերիկուհի մը պայքար բացած է աղմուկին դէմ,— հակալեզուական պայքարներուն պէս,— և կողմնակիցներ կը շահի ի նպաստ... լռութեան և անդորր կեանքի։ Եթէ չէք հաւատար՝ անա՛ իր անունը,—Միս Իզաբէլ Ռայսէ,—որ պատրաստ մը կը կապարէ Եւրոպայի զանազան կողմերը և եթէ այս պահուս դեռ չէ հասած Բարիզ, մօտ օրէն հոն պիտի գտնուի։ Այս եզական կինը ամէն կողմ կը հռչակէ, խօսքով ու գրով, իր դաւանած սա ճշմարտութիւնը.— Եթէ քաղաքներու մէջ բնակութիւնը վնասաբեր է առողջութեան, ո՛չ թէ մարդոց չարաչար աշխատութեան ու ժիր գործունէութեան հետեւանքով է, ո՛չ թէ գործարաններու մթնոլորտին ապականութեան կամ հանոյքի և զբօսասիրութեան առթած մարմնական աւերներուն պատճառով է, այլ քաղաքնի կեանքի աղմուկներէն որոնք մեր յոռեգոյն թշնամիներն են։ Այո՛, կը յարէ Միս Ռայսէ, աղմուկը թիթՕէն, տիՓՓերէն աւելի՛ զօրաւոր համաճարակ մըն է. ալքօլը կը տկարացնէ ամենէն ուժեղ կազմուածքները, կը քայքայէ մտաւորական կարողութիւնները, իսկ աղմուկը՝ ջղագրգիռ, խելացնոր կը դարձնէ զմեզ։ Այս եզական վարդապետութեան հեղինակուհին բաւական թուով համախոհներ գտած է արդէն, որոնք քաջալերած, ծափահարած են զինքը։ Նիւ-Եորքի քաղաքապետութիւնը հետաքրքրուած է իրմով, վասն զի Միս Ռայսէ չի բաւականանար սկզբունքը պարզելով՝ այլ դարմանն ալ ցոյց կուտայ։ Ֆրանսայի մէջ ալ նոյն ընդունելութիւնը պիտի գտնէ՞ արդեօք. հաւանական կ'երեւայ, Բարիզցիները Ամերիկացիներէն նուազ հետաքրքիր չըլլալով նորութեանց։

*** Արդէն, լուրերը, դէպքերը, նորութիւնները այնպէս գահավէժ կերպով կը յաջորդեն հոն իրարու, որ մէկ օրուանը կուգայ մոռցնել նախորդինը։ Այսպէս, առջի շաբթուն, Լիզպոնայէն փախչող խարդախ վաճառականին ու կնոջը մեծակալ գողութիւնն էր որ կը զբաղեցնէր Բարիզի թերթերը, ու հիմայ աւելի՛ առագին գումարի մը շորթումն է որ ամէնուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ իր վրայ։ Պատմելէ առաջ իրողութիւնը, մտերմաբար պիտի յանձնարարեմ մեր թերթերու «Արտաքին Լուր»ի թարգմանիչներուն որ եթէ այսուհետեւ հանդիպին, կէս-գիտական բաժիններու մէջ, ադամանդին կեղծը պատրաստելու գաղտնիքը գտնուած ըլլալու մասը հրատարակութեան մը, ականջ չի՛կախեն։ Ասկէ առաջ, եթէ չեմ սխալիր, լրջօրէն ծանուցուեցաւ իսկ թարգմանաբար՝ մեր թերթերուն մէջ ալ։ Անա՛ թէ ինչ է եղեր այդ «հոչակաւոր գիւտ» ըսուածը։

Այս մթնոցիս Բարիզի մէջ ձերբակալուած է Լըմուան անուն ճարտարագէտ մը —կամ գէթ ինքզինքը այնպէս ձեւացնող,— որուն դէմ դատ բացած են Լոնտոնի, Բարիզի, Նիւ-Եորքի և Պէրլինի մեծ սեղանաւորներ, և մասնաւորապէս հարուստ ընկերութեան մը Տնօրէնը՝ Պ. Վէռնէռ, թէ մէկուկես միլիոն ֆրանկ շորթած է իրենցմէ, այնպէս հաւատցնելով թէ ադամանդ շինելու գաղտնիքը գտած է։ Շիտակը, աւելի արգահատելի են այդ ջոկ պանֆեռները՝ այսքան դիւրաւ ծուղակը իյնալնուն համար՝ քան թէ կեղծ ճարտարագէտը որ նշանաւոր ամպարտ մը ըլլալ կ'երեւի։ Համբաւաւոր փաստաբան Պ. Լապօռի ստանձնած է պաշտպանութիւնը ամբաստանեալին, ուսկից կրնաք հետեւցնել թէ ի՛նչ մեծ համոզմունքներ ստացած է գործը։ Հարցաքննիչ դատաւորը դէմ առ դէմ բերաւ Պ. Լըմուան և Պ. Վէռնէռը՝ իրարու գլխաւոր ամբաստանիչ։ Ամբաստանեալը խոստովանեցաւ թէ ինքը իրա՛ւ ստացած է Պ. Վէռնէռէ... 1,671,000 ֆրանք, զորս այս վերջինը տուած է ո՛չ թէ իր ներկայացուցած ընկերութեան անունով՝ այլ իր անձնականէն։ Ինչ ալ դիւրախաբ հարուստներ կան Եւրոպայի մէջ։

*** Ամբաստանեալը սա յայտարարութիւնն ըրեր է. «Ադամանդ պատրաստելու գաղտնիքս կեղծ բան մը չէ՛ ընաւ։ Եւ քանիցս պատրաստած եմ այդ թանկագին քարերէն։ Պ. Վէռնէռէ ինք անձամբ քանիցս ներկայ գտնուեցաւ իմ փորձերուս, հիացաւ (սա ինչ ապուշութիւն՝ սեղանաւորի մը համար) ձեռք բերուած արդիւնքներուն վրայ և հետս պայմանագիր մը կնքեց սա իմաստով թէ իմ գաղտնիքս (?) պարունակող գիրը աւանդ պիտի ձգուի Լոնտոնի պանքաներէն մէկը և իմ մահէս ետքը իր սեփականութիւնը պիտի ըլլայ, որուն փոխարէն զանազան գումարներ պիտի վճարէ։ Վերջին փորձերս կատարեցայ սակայն համոզիչ եղան, Պ. Վէռնէռ խնդրեց իր վարած ընկերութեան գլխաւոր մէկ պաշտօնեայէն, Պ. Օասթ, որ Բարիզ գայ ներկայ գտնուի ադամանդի պատրաստութեան փորձերը վերջ ամիս անընդհատ շարունակուեցան Լը-քուրը փողոցի մէկ գործանոցին մէջ։ Պ. Վէռնէռ մեծ վստահութիւն ունէր Լըմուան ճարտարապետին վրայ, վասն զի առաջին փորձերը համոզեր էին զինքը գիւտին իրականութեանը մասին, բայց, օրին մէկը, երբ պայմանագիրը կնքելու վրայ էր, Պ. Օասթ ներկայանալով հրաւիրուեցաւ փորձի մը ներկայ գտնուելու, սակայն չի շլացաւ ձեռք բերուած արդիւնքներէն և վարանում մնաց։ Կը վախնար որ Լըմուան ըսուածը աւելի ճարտար ձեռնածու մը եղած ըլլայ քան թէ գիտուն մը, և անոր կարճատեւ մէկ բացակայութենէն օգտուելով, ինքզինքը փորձեր կատարեց այն խորշիկին մէջ ուրկէ արհեստական ադամանդներ դուրս կը հանէր Լըմուան, և երկու ժամուան աշխատութենէ ետք՝ խարդախութեան հանդոյցը գտաւ։ Ասոր վրայ է անա՛ որ Լըմուան հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ։ Այս տեղ կանգ կ'առնուն մինչեւ յունուար 11 (Ն. Տ.) բարիզեան թերթերուն բերած տեղեկութիւնները։

Ներեցէ՛ք որ այսքանով աւարտեմ այս անգամ, մեր ադամանդագարդ ու ադամանդասէր Տիկիններուն թողլով երազներ հիւսել այս կեղծարարութեան վրայ և հրճուիլ որ իրենց ամուսիններուն Ամանորի ծանրագին նուէրները չէին կրնար արհեստական ադամանդներ պարունակել։

ԵԴՈՒԱՐԴ

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Անասուն եւ մեակ դիմ դիմի.— Անեքդոտ մը.— Անասուններու առողջապահութիւնը.— Մեղուներու խայթոցին միջոցաբուսնաւորում եւ դարման.— Ծծմոր եւ Թէոդիկ։

Նախամարդէն սկսեալ մինչեւ այսօր անասունները երկրագործին անբաժան ընկերները եղած են։ Իրաւ է որ Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ ծնունդ առած շոգին ու ելեկտրականութիւնը՝ խիզախ յառաջացումներ ունեցած և երկրագործութեան, ճարտարարուեստին և վաճառականութեան զարդացման սատար ու աղդակ հանդիսացած են, բայց անդիէն ալ երկրագործութեան մէջ ընդհանրապէս և մեր երկրագործական չըբնակներու մէջ մասնաւորապէս, այս երկու ոչ-չնչաւոր այժերը՝ մեր չնչաւոր այժերուն, այսինքն անասուններուն օգուտն ու կարեւորութիւնը պակսեցուցած չեն։ Այնպէս որ այսօր բոլոր Արեւելեան երկիրներուն մէջ երկրագործական աշխատութիւնները անասուններով կը կատարուին։ Պարտեցէք Փոքր Ասիա, Բումէլի, Միջագետք և պիտի տեսնէք որ ամէն կողմ մեր երկրագործները իրենց անբաժան ընկեր ունին եղն ու կովը, գոմէշն ու ձին։ Մեր երկրագործը իր բոլոր յոյսը և իր քրանաթոր աշխատութեանց բեղմնաւորումը՝ իր սիրասուն գոմէշներուն կամ եղներուն վրայ դրած է։ Եւ ահա ասոր համար, շատ իրաւամբ մասնաւոր գուրգուրանքով մը կը սիրէ զանոնք։

Եւ այդ սէրն ու գուրգուրանքը իր ծայրագոյն աստիճանին կը հասնին, երբ երկրագործին այդ լծկան եղները ու կիներն կովերը հիւծիդնան։ Խեղճ երկրագործը՝ իր այդ դրամագլուխին փճանալուն կարելիութեան հեռապակերը, կամ աւելի ճիշդը սեւ ուրուականը իր աչքին առջեւ ունենալով՝ տակն ու վրայ կ'ըլլայ և գլուխը քարէ քար կը զարնէ, դեղ ու դարման մը գտնելու համար։ Ցուսահատութեան մթագին ամպեր կը վարագուրեն իր աչքերը և իր մտացիական կարողութիւնները առաթոր կ'ընեն։ Եւ լսելով իր հիւանդ անասունին սրտակեղէք բառաչներն ու հառաչները, ինքն իրմէն ելած կը մոռնայ ամէն ինչ և չգիտէր թէ՝ ինչ ընելու է, ի՞նչպէս գործելու է։

Երկրագործին անասուններու հանդէպ ունեցած սիրոյն ու գուրգուրանքին իբր ապացոյց հոս անեքդոտ մը պատմենք։

Օր մը մեր աշխատաւորներէն երկրագործի մը հանդիպեցայ որ տրտում ու տխուր վիճակ մը ունէր։

—Ինչ ըլլայ, մարդ Աստուծոյ, ինչ ունիս, այս ի՞նչ մելամաղձոտութիւն է որ կը տեսնեմ վրադ, ըսի։

—Այս գիշեր, ըսաւ հեկեկալով, գոմէշս ծննդաբերական խիթերուն չի կրնալով դիմանալ մեռաւ։

Գլուխդ ողջ ըլլայ, ըսի. կինդ մեռած չէ՞ ես, որ այսչափ զգածուած ես։

—Կը սխալիս էֆէնտի, կմկմաց երկրագործը։ Մեռած գոմէշը 17 ոսկի կ'արժէր, զոր վերստին չանելու համար տարիներու աշխատութեան պէտք ունիմ։ Ասկէ զատ դաշտային աշխատութիւններս ալ երեսի վրայ պիտի մնան։ Մինչդեռ եթէ կինս մեռած ըլլար, փարայով բուլով չէ ես, միայն 5 ոսկի վճարելով ուրիշ մըն ալ կրնամ առնել։

Երկրագործին այս տարօրինակ յայտարարութեան առջեւ կուշտ մը խընդացի, մտածելով որ մեր այնքան պաշտելիօրէն սիրած ու յարգած կին արարածը՝ շինականներուն համար գոմէշէ մըն ալ ածան և վար կը նկատուի...։

Քանի որ այսպէս է, երկրագործն ալ պարտի դրական սիրով մը սիրել իր անասունները և ասոր համար ջանայ հմտանալ առողջապահական սկզբունքներուն։

Ահա այսօր պիտի խօսիմ մեղուներու խայթոցին միջոցաւ անասուններու թունաւորման վրայ, խոստանալով հետզհետէ արշաւներու բոլոր հիւանդութիւններն ալ պարզաբանել ժողովրդական Մանզումէի հիւրընկալ էջերուն մէջ։

* * *

Մեղուներու խայթոցներուն վտանգէ՝ մարդուն և կենդանիներուն համար՝ յարձակող մեղուներու թիւին և վիրաւորուած մասերուն համեմատ չատ փոփոխական է։ Երբ խայթումները մարդուս գլխուն վրայ ըլլան, մահացու դէպքեր կրնան յառաջ գալ։ Վեց տարեկան տղակ մը՝ քունքէն խայթուած ժամանակ, կէս ժամու մէջ կը մեռնի. մայր մը՝ դարձեալ քունքէն խայթուած՝ տասը վայրկեանի մէջ կը մեռնի. անձ մը՝ իր աչ արտեւանունքէն խայթուած՝ քսանը-հինգ վայրկեանի մէջ կը մեռնի. երիտասարդ մարդ մը՝ իր վիզէն խայթուած՝ մի քանի վայրկեանի մէջ կը մեռնի։ Մարդ մը՝ մեղուի փեթակները քննելու ժամանակ, իր քիթին միջնամաշկէն խայթուած էր. իր գործը վերջացնելէ ետքը իր տունը կը մտնայ, կը քնանայ, կ'արթննայ և կը մեռնի։ Կոկորդին խայթումը վայրկենական մահ կը պատճառէ չնչահեղձութեամբ։

Շրվանֆօրթի ուղեկից ընկերները՝ Ափրիկէի կեդրոնական մասին մէջ ճամբորդութիւն ըրած միջոցին, սոսկալի կերպով կը խայթուին և անոնցմէ երկուքը միանոյն կերպով կը մեռնին։

1870ի Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին մէջ, Պոմարի ճակատամարտը՝ համանման դրուագի մը առարկայ եղաւ. բրուսիական զինուորները փեթակներ թալէլու ժամանակ, մեղուներէն կը խայթուին, որոնցմէ (զինուորներէն) չորս հատը տեղւոյն վրայ կը սպանուին. ուրիշ չորս հատը՝ իրենց առած խայթումներէն կը մեռնին. բազմաթիւ զինուորներ ալ՝ անհամար խայթումներուն պատճառաւ երկար ժամանակ անկարող կ'ըլլան ճակատամարտներու մասնակցելու։ Վերջապէս 1866ին, Սատովայի ճակատամարտին ժամանակ, աւստրիական ռմբակի մը միջոցաւ թաւագոր եղած փեթակներու մեղուները, Բրուսիական թնդանօթաձիգներու և իրենց ձիերուն վրայ խուժելով, երկու մարդ մահացու կերպով կը վիրաւորուին և բազմաթիւ ձիեր մի քանի ժամու մէջ կ'ուչնչանան։

Արդեօք ո՞ւրկէ կը գոյանայ այս մահուան պատճառը։ Մինթէ ջղային դրութեան տատանման կամ ցաւին և կամ մինթէ արիւնին տեսակ մը թունաւորման արդիւնքն է։

Մ. Պէրժէր՝ աւստրիական հանդէսի մը մէջ այս վերջին վարկածը կը հաստատէ։ Ցիշեալը կ'ըսէ թէ՝ երկու լաւագոյն տոմզ քուռակներ՝ միեւնոյն ժամանակ երկուքն ալ՝ մին պարանոցին կողմնական երեսին վրայէն, իսկ միւսն ալ խաչափողնան մասին վրայէն՝ մեղուներէն կը խայթուին։ Այս խայթումներէն գոյացած ուռեցքները՝ մօտաւորապէս բռունցքի մը ծաւալը ունէին։

Առաջին քուռակին ուռեցքը չուտով ներծաւուեցաւ, մինչդեռ երկրորդինը այնպիսի ծաւալ մը ստացաւ որ, կլուծին և շնչառութեան արգելք եղաւ։ Այն ժամանակ խաչկահատութիւնը ի գործ դնել պէտք եղաւ։ Թէեւ այս գործողութենէն ետքը, շնչառական պաշտօնները վերահաստատուեցան, բայց կլուծը չարունակեց աւելի վտանգաւոր դառնալ։ Ուռեցքը ճեղքուեցաւ և մէջէն թարախային հեղուկ մը վազեց։ Տեղական բորբոքումին առաջը առնուելու համար, սիւպլիմէյով քանիցս լուացուեցաւ։

Ասոր վրայ քուռակին վիճակը ծանրացաւ և թոքատապի ախտանիշներ երեւան գալով վրան, քիչ ժամանակի մէջ մտաւ։ Դիւղնութիւնը հասատեց թոքատապի վերքերը և փայծաղին ու լեարդին մէջ արիւնախտութիւնը։

Հետեւաբար սա վերի դէպքէն բա-

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(60)(

ԿԻՐՔԻՆ ԶՈՒՅԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԳ.

ԱՆՁՆՈՒԷՐ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ

Տիկին Մաժօրա հետզհետէ գրգռուելով,

—Երբ այն անմեղ աղջիկը, այն խեղճը դատապարտելու ելլէն, ըսաւ, տեղէն ցատկելով «կարեւոր յայտնութիւններ ունիմ, տէ՛ր դատաւոր» պիտի ըսեմ. ետքը այն գտած բանս պիտի ցուցնեմ, պիտի հարցնեմ թէ աղջիկները թեւի կոճակ կը գործածեն թէ ոչ, այս պարագան ամէնուն ուշադրութիւնը պիտի գրաւէ, լրագիրները իմ վրայ պիտի խօսին. այսպէս միայն պիտի կրնամ ազատել այն աղջիկը, կարելի է աղջիկներուս ամսականը պիտի աւելցնայ այս առթիւ։

—Որո՞ւնը կը կարծես որ ըլլայ թեւի կոճակը, հարցուց Նօվանթէլ։

—Անպատճառ էրիկ մարդու մը ըլլալու է կոճակը. խոշոր ոսկի մը, եթէ փողոց նետուի չորս ոսկի կ'արժէ։

—Բայց ի՞նչ աղէկ պիտի ըլլար, եթէ զայն հարցաքննիչին յանձնէիք, ըսաւ Կասթօն։

—Ո՛չ անկարելի է, ան մարդը խօսք մտիկ ըրած չունի, կարելի է ասոր ալ կարեւորութիւն չընծայէ, եթէ դուք իմացնէք Աստուած վկայ Սէն գետը կը նետեմ կոճակը, կորնցուցի զայն կ'ըսեմ, զիս չպիտի մեռցնեն այս բանին համար. դատաւորութեան օրը մինակ մեծ դատաւորին պիտի ներկայացնեմ զայն, որ աղջիկը ազատի։

—Բայց կը մոռնաք որ անմեղ աղջիկ մը բանտին մէջ կը հեծէ, տիկի՛ն, ո՛վ գիտէ դեռ ո՞րչափ պիտի բանտարկուած մնայ խեղճը. դեռ որոշ չէ թէ ո՞ր օրը տեղի պիտի ունենայ դատավարութիւնը, մինչդեռ եթէ դուք հիմակուընէ հարցաքննիչին ներկայանայիք կ'ազատեր թշուառ աղջիկը։

—Ըսել է դուք ալ կը մեղքնաք խեղճ աղջիկը, ես ալ կը մասնակցիմ ձեր այդ զգացումին, ես ալ չարաբիրտ կին չեմ, և կ'ուզեմ ամէնուն ալ ցոյց տալ բարեսրտութիւնս. Օր. Պէռթրալ էր Լիսթրալ էր, ինչ որ է, ան աղջիկը ազատելու համար ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ. վաղը այս թեւի կոճակը հարցաքննիչին կը տանիմ, բայց բան մը հասկնալու պայմանով։

—Ի՞նչ կ'ուզէք հասկնալ։

—Ժիւլիանն օթեակը տեսած մարդուս անունը։

—Ատիկա ըսելը դիւրին է, բայց ի՞նչ պիտի ընէք։

—Թեւի կոճակին վրայ մարխա մը կայ ան հասկնալ կ'ուզեմ,

—Անոր անունը Լօթիֆ է։

—Ո՛չ, կոճակին վրայի նշանագիրը Լ չէ, բայց ատկէ բան մը չհասկցուիր. հիմակուան նորութիւնը կը պահանջէ որ թեւի կոճակներէն մէկուն վրայ անունին միւսին վրայ ալ մականունին սկզբնատառերը դրոշմուած ըլլան, ադ Լօթիֆին մականունը ի՞նչ է։

—Իրաւ է որ անունին Լօթիֆ ըլլալը գիտեմ, բայց մականունը չեմ գիտեր, վաղը կը հասկնամ, իրիկունը թատրոն կուգամ ձեզի կ'ըսեմ։

—Եթէ մականունը թեւի կոճակին վրայի մենագրին համաձայնի. առանց ժամանակ կորնցնելու, հարցաքննիչին կը փութամ. հակառակ պարագային, ինչո՞ւ պարապ տեղը յոգնութիւն առնեմ։

—Վաղը կուգամ, ձեր այս ընթացքը խիստ գովելի է, բայց գոնէ այդ սկզբնատառը յայտնէիք մեզ։

—Ուրիշին մի ըսէք. կ'աղաչեմ, կոճակին վրայի գիրը Պ է. եթէ Լօթիֆ Պով սկսող մականուն մը ունի, ան առեն խնդիրը կը պարզուի։

Կասթօն Տարսի որ լուռ ու մունջ կ'ունկնդրէր այս խօսքերուն, դեմ դէմին կտրեցաւ, կոճակին վրայի Պ. գիրը կը համապատասխանէր Պէռթ անունին, ինչ որ աւելի պիտի ծառայէր նշանծին դատապարտութեանը։

—Շատ աղէկ, ըսաւ Նօվանթէլ, վաղը իրիկուն լուր կը բերեմ ես ձեզի, ուշապարելու հարկ չկայ, բայց միթէ քովերնի՞դ է կոճակը։

—Այո՛, դրամապանակիս մէջ է, տեսնել կ'ուզէ՞ք, ահաւասիկ։

Տիկ. Մաժօրա գրպանէն հանեց կոճակը, երկու երիտասարդները սկսան խոր զննութենէ մը անցընել զայն, ոսկիէ չինուած խիստ խոշոր կոճակ մըն էր, Բարիզի մէջ այդչափ խոշոր կոճակ գործածող մէկը գտնալ անկարելի էր, վրան քոթական տառով Պ գիրը նշանակուած էր, ձեւէն յայտնի էր որ մասնաւոր յանձնարարութեան մը վրայ չինուած էր ան, որովհետեւ ոսկերիչները անանկ խոշոր կոճակ մը չէին շիներ ու պահեր, քանի որ ոչ ոք պիտի գնէր զայն։

—Անկարելի է որ այս կոճակը կնիկ մարդ մը գործածէ, ըսաւ Կասթօն։

—Ես ալ ադ կարծիքէն եմ, յարեց Նօվանթէլ, բայց կիներ ալ կան որ ուրիշներու չգործածածը ունենալ կ'ուզեն, մանաւանդ հիմա, երբ վզնոց ու թեւնոց գործածելը նորոյթի կարգ անցած է կիներուն համար։

—Այո՛, բայց...

—Այս կոճակին տէրը դրամի վրայ չմտածող մէկը պէտք է ըլլայ. կոճակին զոյգը ջուրի մէջ տասը ոսկի կ'արժէ, հասարակ ոսկիէ կոճակի մը համար այդչափ դրամ վճարելը ծախսէ չքաշուիլ ըսել է քիչ մը։

—Իրաւունք ունիք։

—Ուշադրութեան առիթ, կոճակին վրայ արիւնի բիծ կար, ըսաւ Նօվանթէլ.

—Այո՛, ես ալ արիւնը տեսայ, յարեց խոշոր կինը, անպատճառ աջ թեւին կոճակն է որ դաշոյնը մխած պահուն արիւնոտեր է, ախ, եթէ նախնական քննութիւնը կատարող ոստիկանները ուշադրութիւն ընէին, պիտի տեսնէին որ մարդասպանին աջ թեւին կոճակը ինկած էր, այս կոճակը խեղճ ծիւլիան քաշած բլցուցած է մարդասպանին թեւէն, ինքզինքը պաշտպանելու համար թափած ճիգերուն մէջ։

—Ատոր տարակոյս չկայ, յարեց Նօվանթէլ, այս կոճակը կռիւի պահուն ինկած ըլլալու է. հետեւաբար այս կոճակը մեծ կարեւորութիւն ունի մարդասպանը գտնելու խնդրոյն մէջ. աղէկ չէ հիմակուընէ զայն հարցաքննիչին յանձնելը որ, մինչեւ հիմա կատարուած քննութիւններուն ամբողջ առանցքը կը յեղաշրջէ և նոր քննութիւններու դուռ կը բանայ, հիմայ ուրիշ ճար մը կայ։

—Ըսիք տեսնամ ի՞նչ է, հարցուց Տիկ. Մաժօրա։

—Բարիզի ամբողջ ոսկերիչներուն դիմել ու հասկնալ պէտք է թէ, ո՞վ շինած է կոճակը և որու յանձնարարութեամբ, նոյն ատեն դիւրին կ'ըլլայ մարդասպանին հետքը գտնել, լրագիրները միահամուռ կը դրուատեն ձեր այս մարդասիրական ձեռնարկը ու ամէնուն գովեստին կ'արժանանաք։

—Այո՛, ո՛վ գիտէ էրկիս ո՞ր չափ գոհ կը մնայ, ո՞ր չափ կուրախանայ, բայց միթէ կարելի՞ է. սա աղջիկները կրնա՞մ մինակ ձգել, կրնա՞մ միթէ անոնց քովէն զատուիլ, ախ մէկը ըլլար որ ստանձնէր այս գործը։

—Եթէ ինծի վստահէիք, սիրայոժար կ'ստանձնէի այս գործը ու բանտին մէջ տառապող անմեղ աղջկան ժամառաջ ազատելուն կ'աշխատէի։

—Շնորհակալ կ'ըլլամ, պարո՛ն, բայց չըլլայ որ ձեր գործին արգելք ըլլայ այս պարագան։

—Բնաւ, հիմա գործ չունիմ գրեթէ։

—Ուրեմն կոճակը առէք ու դուք դիմեցէք ոսկերիչներուն, պա՛րոն Նօվանթէլ, բայց զիս մի՛ մոռնաք։

—Բնաւ պիտի չմոռնամ, Տի՛կին, եթէ ոճրագործը գտնել յաջողինք, վստահ եղէք որ դուք դտած պիտի ըլլաք զայն, կը խնդրեմ որ իբր յիշատակը այս գլխերուան մեր տեսակցութեան՝ ձեր աղջիկներուն յանձնելիք միտալներս ընդունին անոնք։

—Երախտապարտ ենք պա՛րոն Նօվանթէլ, գոչեցին երկու աղջիկները մէկ բերան։

—Բայց այս աղջիկները կը չփոցընէք, պարո՛ն, ըսաւ Տիկ. Մաժօրա։

Ճաշը աւարտեցաւ այսպէս, ուրկէ ետք Տիկ. Մաժօրա երկու աղջիկներովը մեկնեցաւ, իսկ Նօվանթէլ Կասթօնի դառնալով։

—Գիշեր բարի բարեկամս, ըսաւ, դուն գնա՛ պառկէ, ես ալ երթամ սա կոճակին գաղտնիքը լուծել ջանամ, վաղը կէսօրէն առաջ կուգամ քեզի։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ.—ՊԱՏՈՒՀԱՆԷՆ ՑԱՏԿԵԼ.— Լոնտոնի և Բարիզի ամերիկեան գաղթականութեան մէջ հանրածանօթ Տիկին Հէրպէրթ Սիբս, Նիւ Իսկլէնտի ամէնէն ազնուապետական ընտանիքներէն մէկուն անդամը, և Մրիլոնատէր սեղանաւորի մը կինը, ուրբաթ օր անձնասպան եղաւ. մեծ օթէլի մը տանիքներորդ յարկին պատուհանէն ցատկելով։ Վերջին ծայր գեղեցիկ կին մըն էր, 36 տարեկան, և կը թողու անձնուէր ամուսին մը և երկու գեղեցիկ զաւակներ։ Տիկին Սիբսի սպասուհին քնացած էր և առաջէն տեղեկութիւն չունէր բնաւ։ Տիկինը մասամբ միայն հագուած էր, երբ որոշեց անձնասպանութեան իր ահաւոր եղանակը։ Երբ պատուհանը բացաւ, կրնար տեսնել պայծառ լուսնկային մէջ Ս. Բէթրիքի մայր եկեղեցիին աշտարակը, և անկէց անդին քաղաքին լոյսերը՝ որոնք մղոններով հեռի կը տարածուին։ Հաւանական է որ երբ այդ կիսազգեստ վիճակին մէջ պատուհանը բացաւ, ցուրտ օդը սարսուռ պատճառեց իր անդամներուն։ Ցատկեց, և ո՛չ ոք տեսաւ անոր ճերմակ կերպարանքը, որ խոշոր գնդակի մը պէս կը թաւալէր երկայն աղեղի ձեւով դէպ ի վար։ Կնքուած պահարան մը թողած իր ամուսնին, վրան գրած.— «Խիստ անձնական»։ Կ'ըսուի թէ անձնասպանութեան պատճառը կնոջ ջղային վիճակն է։

ԹՈՌԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.—ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼԻՆ ԿՆՈՋ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.—ՄՕՐԸ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Երկու վկաներ, մին ծեր, սպիտակեր, և խոշոմներես, միւսը մանկամարդ, չաղանագոյն խոպոպիքներով՝ գեղեցկութեամբ ճառագայթող, վկայութիւն տուին։ Առաջինն էր Տիկին Ուիլեամ Թօ, գրաւող ծերունի մայրիկը Թոլի, երբեմն գլխաւոր անդամուհին Բիթսպուրկի բարձր դասու ընկերութեան, երկրորդն էր Տիկին Իվլին Նէսպիթ Թօ, ամբաստանեալին կինը։ Երկուքն ալ վկայութեան կոչուած էին Հարրի Թոլի մտաւոր վիճակին վրայ, և թէ ի՛նչպէս բոլորովին այլ յայտմէ կ'ըլլար ան հոգը յուզումներու ազդեցութեան տակ։ Թոլերը այս երկրորդ դատավարութեան սրոշած են մէկ կողմ նետել իրենց ընտանեկան հպարտութեան վերջին հետքը, և նշանակ ընել ընտանիքին բոլոր մոլութիւնները և կախվքները, ցոյց տալու համար թէ երիտասարդ միլիոնատէրը իր սերունդին երկու կողմէն ալ կը ժառանգէ հիւանդութեան բացորոշ նշանները։

Տիկին Թօ, երէցը, սրտայոյզ պատկեր մը իր սեւ զգեստներուն և այրիական քօղին մէջ, այս նիւթերուն վրայ խօսեցաւ արտասուալից աչքով և մայրական գողտրիկ ակնարկով, զոր սեւեռեց դէպի իր զաւակը։ Միւսը, կինը, սովորականին պէս նստած էր ջղային ու գրգռուած, աջ ձեռքը ականջին, կարծես ճիգ մը ընելով ըմբռնելու համար ամէն բան։

Իվլին Նէսպիթ Թօ կանչուեցաւ կրկնելու ա՛յն պատմութիւնը, որ առաջին դատավարութեան միջոցին լացուց թէ՛ այրերը և թէ կիները։ Դատարանին նախասենեակին մէջ էր, ուր կը սպասէր ամէն օր դատավարութեան սկիզբէն ի վեր, և երբ փաստաբան Մր. Լիթլթըն ծանոյց թէ վկայութեան պիտի կանչուի իսկոյն, բարապան մը դուռը բացաւ և նշան ըրաւ անոր։ Իրեն քով ունէր համառօտագրութիւնը իր նախորդ վկայութեան, զոր կ'ուսումնասիրէր, և դատարան մտաւ։

Տարազով ու գնացքով նո՛յն Իվլին Թօն էր որ նստաւ վկաներու աթոռին վրայ իր դէմը ունենալով ընդհանուր դատախազ Մր. Ճէրօմը։ Կապոյտ կերպասէ մանկական նոյն տարազը կը կրէր. նոյն կտաւի վզնոցը, նոյն սեւ կապը փայլուն ծայրերով, բայց աւելի աղուոր, աւելի առողջ կին մըն էր, փայլուն այտերով, որ ձեռնոցը հանելով ձեռքը դրաւ Ս. Գիրքին վրայ երդում ընելու համար։ Անոյշ ժպիտ մը արձակեց Թոլի, որ պատասխանեց նշանացի։

Երկու կիները ամէն կերպով վկայեցին թէ իրենց զաւակը և ամուսինը գրգռութեան ա՛յնպիսի վայրկեաններ ունէր որ իր գործերուն մէջ բոլորովին անպատասխանատու կը համարուէր։

Երբ Մր. Լիթլթըն սկսաւ հարցումներ ուղղել Տիկին Իվլին Թոլի, ոտքի ցատկեց. ընդհանուր դատախազ Մր. Ճէրօմ և դատաւորին դառնալով ըսաւ.—«Նախորդ դատավարութեան ատեն պարապ տեղը ա՛յնչափ ժամանակ վատնեցինք այս վկային չաղակրատութեան համար։ Կ'առաջարկեմ որ այս տարի զանց առնուի ասիկա։» Մր. Լիթլթըն պատասխանեց թէ հարցումները պէտք է ընել վկային արժանապատուութիւնը ապացուցանելու համար։ Մր. Ճէրօմ բողոքեց իւրաքանչիւր հարցումի դէմ իբրեւ անպէտ ու աւելորդ։ Տիկին Թօ ամէն անգամ կը խնդար և կը զբօսնուր ընդհանուր դատախազին այս միջամտութեան վրայ։ Ընդհանուր դատախազը երբ լսեց որ Տիկին Թօ Հուայթի անունը տուաւ, դարձեալ տեղէն ցատկելով գոչեց.— «Այս կինը նախորդ դատավարութեան միջոցին ա՛ն քան սարսափելի պատմութիւն մը ըրաւ որ անոր հրատարակութիւնը անհանդուրժելի նախատինք մըն էր մեր հասատատութիւններուն համար։ Ցուզումնացունց մամուլին կողմէ այդ հրատարակութիւնը վերջին ծայր անբարոյական ազդեցութիւն ըրաւ։»

ՃԱՐՈՆԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ.—Մանչուրիոյ մէջ Սինմինթիկ երկաթուղին մտադրուած ծրագրին առթիւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները քիչ մը աւրուած են Ճարոնի և Զինաստանի մէջ։ Ճարոն հակցուց Զինաստանի թէ պէտք չէ չինուի այդ երկաթուղին, որովհետեւ Բէքինի Պայմանագրութեան ոգիին և տառին հակառակ է բոլորովին։

ԱՆԴՈՐՄՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ. Գերման մայրաքաղաքին մէջ դրամական անձկութեան հետեւանքով անգործներուն թիւը, որ 25,000 է, 40 հազարի բարձրացած է։ Միլիոններ ձեռք կ'առնուին որ նեղութիւնը դարմանուի և գործ հայթայթուի անձկութեան մատնուող ընտանիքներուն։

ՃԱՐՈՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. — Ճարոնի արտաքին գործոց նախարարութիւնը հեռագիր ստացաւ Ուաշինկթընէ, յայտարարող թէ Ամերիկայի մէջ մեծ սրմնեղութիւն առաջ բերած է Եւրոպայէն եկած լուրը, ա՛յն մօտ որ ճարոնական նաւատորմիղը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ։ Ծովային նախարար ծովակալ Սայթօ կ'ըսէ թէ այդպիսի զրոյցներ ուշադրութեան արժանի չեն, և այս պատճառաւ չարժեր հերքում տալ։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ. — Ֆրանսական մամուլը ուշի ուշով կը հետեւի Հապէշաստանի մէջ գերմանական առեւտրական ձեռնարկներուն։ Նոյն մամուլը մասնաւորապէս անգլիական քաղաքականութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ. — Ամերիկեան Ուաշինկթընն Բօսք լրագիրը ամերիկեան Խորհրդարանին Տէմօքրաթիք անդամներուն կարծիքը առաւ մի առ մի Մր. Պրայընի յառաջիկայ ընտրելիութեան վրայ։ Արդիւնքը այն եղաւ որ անոնց մէկ երրորդը Պրայընի ընտրութեան դէմ է։ Ամբողջ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը նպաստաւոր է Միննէսօթայի կառավարիչ Մր. Ճոնսընի, որ իբրև աւելի զօրաւոր ընտրելի կը նկատուի, եթէ չյաջողի Մր. Պրայընն։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ. Նայէ Ֆրայէ Բրէսի իր շաբաթական Տեսութեան մէջ հետեւեալը կը գրէ.— Լոնտոնի մէջ հինգ առ հարիւր պանքայի սակը ցոյց կուտայ թէ դրամական միջազգային հրապարակին վրայ կացութիւնը կանոնաւորուած է։ Մէկուկէս տարիէ ի վեր անընդհատ տեւող սղութեամբ, նմանը չտեսնուած զեղչի սակի բարձրացմամբ, դրամական հրապարակը կարծես հիմա իբրև թեթեւացում կ'ընդունի, ինչ որ ասկէց առաջ նոյն իսկ իբրև անձկութիւն կը նկատուէր։ Հիմա խիստ հեռաւոր ժամանակէ մը մնացած երպալի մը պէս կուգան Անգլիոյ Պանքային նախկին վար սակերը, որոնք ամբողջ աշխարհի համար դրամի գնոյն վար ըլալը ցոյց կուտային։ Եւ մէկուկէս տարի առաջ Լոնտոնի մէջ զեղչի սակը հարիւրին 3½, և անկէց մէկ տարի առաջ ալ հարիւրին 2½ այսինքն հիմակ իբրեւ չափաւոր նկատուած սակին կէսը։ Լոնտոնի մէջ հինգ առ հարիւր սակը, բաղդատմամբ նախկին թուականներուն, դարձեալ միշտ բարձր է, միայն թէ երկու առ հարիւր չափաւորութիւն մը ցոյց կուտայ հանդէպ ա՛յն անձկութեան, որ գրաւած էր ամբողջ փոթորկալից աշունը։ Մեծ դարգելուի մը կազմութեան մէջ կը գտնուինք, երբ ճարտարարուեստը և վաճառականութիւնը իրենց ծայրայեղ ծաւալումէն պիտի իջնեն միւսկ ստիճանի մը։ Ասիկա մէկ օրէն միւս օրը չըլլար, համբերատար, երկար աշխատութիւն պէտք է, և գործերու սահմանափակումը, որ դրամին ժաւնութեան կը տանի, անտես այլ յարատեւ չափով կը կատարուի։ Հին ժամանակմիջոցներու փորձառութիւնները սովրեցուցած են թէ ամենամեծ անդարձական զարգացումէ վերջ արդարեւ չարժումը տկարացած է, բայց սաւդրամը չաժանար իսկոյն, որովհետեւ անձկութեան լուծումը և Պանքաներուն անդորրութիւնը յաջորդաբար միայն կը հետեւի։ Գերմանիոյ վերջին մեծ նեղութեան նայելով, գրեթէ երկու տարի տեւեց ան մինչև որ գերման կայսերական պանքան կրցաւ վերահաստատել չորս առ հարիւր սակը։ Լոնտոնի, Բարիզի, Պերլինի և Վիէննայի մէջ զեղչի սակի ներկայ չափաւորութիւններով տակաւին վերջին բառը ըսուած չէ, և յառաջիկայ ամիսներուն միայն կարելի է դրամի նոր թեթեւացումներու սպասել։ Դրամը ա՛յն առեն միայն կ'ածանանայ, երբ արտադրող մեծ երկիրներու մէջ ճարտարարուեստին հոսանքը իր կանոնաւոր յատակը գտնէ դարձեալ, մեծ հաշուեյարդարութիւնը իր վախճանին մօտենայ։

Հետեւաբար սակի ներկայ չափաւորութիւնները բոլոր մեծ հրապարակներուն վրայ կը ներեն խաղաղութիւն մը, որ երկու կիսագունդերուն կարճատեւ սեղանաւորական պատերազմին կը յաջողէ։ Աչքան մէջ տագնապալից սակը բացորոշ յայտնութիւն մըն էր թէ եւրոպական պանքաները բովանդակ ուժով կը հակառակին Նիւ Եորքի աշխատութեան, որով կ'ուզէր դրամին մէկ մասը իրեն քաշել անոնց նկուղներէն։ Այս ընթացքը յաջողեցաւ, որովհետեւ Ամերիկացիք իրարու յաջորդող բարձր սակերէն հոգնեցան թէ պիտի մերժուին, և ա՛լ աւելի պիտի բարձրանան սակերը, եթէ Նորոգեն իրենց ճիգերը։ Եւ սասով եւրոպական պանքաներուն դրամը անհոռ մնաց։ Ամերիկայի պէտքը գոհացուցաւ աղատ շրջաբերութենէն, ի մասնաւորի Ֆրանսայի մէջ։

ՔՐՈՆԻԿ

Սորեւ կը հրատարակենք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Աթոռին մատակարարութեան հաշուեցոյցը ուր մանրամասնուած են 1904 տարիին հասոյթներն ու ծախսերը, բացատրական ձեւերով ու տմարական օրենքներով։ Ուշափ որ կը յիշենք, առաջին անգամ է որ Կիլիկիոյ Ս. Աթոռին ասանկ օրինաւոր հաշուետուութիւն մը կը ներկայանայ հանրութեան, ինչ որ ուրախալի պարագայ մըն է մեր հանրային հասատատութիւնները կանոնաւորութեան շաւիղին մէջ տեսնել փափաքողներուն համար։

Բաջայոյս ենք որ վաճին միւս տարիներուն հաշուեցուցներն ալ իրարու կը յաջորդեն եւ հանրութիւնը գիտակցաբար ու հանոյքով կը սատարէ եկեղեցական այս մեծ հասատատութեան որ իր պաշտաւութիւնը պահելու համար միշտ պէտք ունի հանրային նպաստին։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԱԹՈՌԻՆ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ 1904 ՏԱՐԻՈՅ ՀԱՇՇԻՒՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՈՅԹ

	Լ. Օսմ. 124 դրուշեն
Նախորդ տարիէն յաւելեալ հասոյթ	40866.20
Պետական նուէր Ս. Կաթողիկոսին Պոլիս այցելութեան առթիւ	6200
Բարեպաշտկ. նուէրներ	
Նուէր զանազաններէ	35935.10
Քահանայական ձեռնադրութենէ	992
Ի Պոլիս հանգանակուած դրամէն	24800
Վիճակներէ	
Աթոռային իրաւունք՝	
Տէօրդ-եօլէ	973
Մալաթիայէ	992
Ատանայէ	3624
Հալէպէ	1511.10
Մերսինէ	342
Կիւրինէ	634.30
Այնթապէ	1611.10
Հիլիսէ	439.10
Պէլէնէ	373.30
Գանձանակներէ	
Սուրբ Մայր-Տաճարի գանձանակէն	2166.30
Կալուածական եկամուտներէ	
Կալուածոց ընդհանուր վարձքերէն	19079.20
Ի Մարաշ ծախսուած տան մը գնէն (մասնավճար)	6200
Իճարը զէմինէ	161
Թլան ագարակէն	24655.30
Նուիրակութիւններ	
Կիւրին և չրջակայ վիճակներէն Հր. Վրդ.ի միջոցաւ (1903)	2662
Տէօրդ-եօլէ Դեւոնդ Վրդ.ի միջոցաւ	4124.20
Հանգանակութիւններ	
Այնթապէն	3720
Մարաշէն Ս. Կաթողիկոսին այցելութեան առթիւ	4340
Կենդ. հասոյթ	
Ծախսուած կենդանիներէն	6181
Փառ. վարժարանէ	
Սարգիս Լֆ. Գանձապետեան տարեկան նուէրը	620
Գումար	193205.20

ԾԱԽՔ

	Լ. Օսմ. 124 դրուշեն
Վանական ծախք	
Հանդերձեղէն	3170.30
Փայտ, ածուխ, շաքար եւն.	1869
Ուսուցչաց	20347
Բժիշկ և դեղօրէ	278
Ընդհ. ծախքեր	
Գրենական. պիտոյք	510.10
Ջեռազիր և թղթատար	4716.10
Լրագրեր. բաժանորդագին	1326.20
Ս. Կաթողիկոսին վիճակային այցելութեան և ի Պոլիս ճանապարհածախս	16062
Խառն ծախքեր	8916
Շահ և վնաս	895
Զանազանաց տրուած նուէրներ	27282
Նպաստ և ողորմութիւն	1690.10
Վճարուած պարտք	5076
Պաշտօնէից տարեթոշակ	6920.30
Եկեղեցւոյ ծախք	
Խունկ, մոմ, ալիւր, իւղ եւն.	1229.20
Կալ. եւ ագարակային	
Վանքին մէջ նորոգութիւն և չինութիւն	20551
Կալ. նորոգութիւն և ի նորոյ գնում	5467
Թլան ագարակի մէջ նորոգ.	243.10
» » մշակութ.	11141
» Պաշտ. տարեթոշակ	5240.20
» կենդ. պիտոյք և տուրք	3077.20
» » ուտեստ	6535.20
» երկրգրծ. գործիք	1160.30
Փառ. վարժարանի ծախս	
Նորեկ տղոց հանդերձեղէն եւն.	650.30
	154656.20
Հասոյթից առաւելութիւն	38549
	193205.20

Քարտուղար-Հաշուակալ
ԳԻՒՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
1907 Դեկտ. 29
ՍԻՍ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ տօնին առթիւ, երկուշաբթի օր չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ է Ս. Պատրիարք Հօր, Հայ բողոքականաց աղգապետ Յակոբ էֆ. Պօյաճեան։

ԳԱՒԱՌԻ առաջնորդներ, առաջնորդական տեղապահներ, պատրիարքական փոխանորդներ և այլ պաշտօնական անձնաւորութիւններ Ս. Ծնդեան տօնը շնորհաւորող հեռագրեր և նամակներ ղրկած են Ս. Պատրիարք Հօր, որ բոլորին ալ վերադարձ շնորհաւորական և շնորհակալութեան գրեր յղած է։

ԱՄԱՆՈՐի առթիւ Բերայի Էսատեան վարժարանին մէջ սարքուած հանդէսին առթիւ Մօնիթքօռ անգլուփքանական թերթը հետեւեալը կը գրէ.— «Երեքշաբթի օր Նոր Տարիին առթիւ դպրոցական հանդէս մը տեղի ունեցաւ Բերայի Էսատեան վարժարանին մէջ։ Օրք. Իսպիրեան, Մէհտէրեան, Վարդանեան, Պէրպէրեան, Մէլիքեան և Զէվիկեան, շատ կատարեալ կերպով կատարեցին իրենցյանձնուած դերերը և գնահատուեցան ներկաներէն։ Օր. Եւնիկէ Հաճեան և Սիւզան Պօչնակեան շատ յաջող կերպով նուագեցին գառմենկէն կոտոր մը դաշնակի վրայ ընկերակցութեամբ Մանտոլինի։ Միշել Օրիորդեանը ներկաներուն գնահատումին արժանացան իրենց յաջող նուագումին համար։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ Ծնդեան տօնին առթիւ պատարագի երգեցողութիւնները եկմալեան միաձայն եղանակով երգուեցան։

ՊԱՑԱԶԻՏԻ առաջ. տեղապահ Տ. Մկրտիչ Վրդ. Զէրտեան, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդացած անկողնոյ կը ծառայէր, բոլորովին ապաքինած սկսած է շարունակել իր պաշտօնը։

ԷՏԻՐՆԷԻ Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ Ծնդեան տօնը մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուաւ է այս տարի, ի ներկայութեան յոգնախուռն բազմութեան։ Եռաձայնի և քառաձայնի նորութեան հմակերպած երգեցողութիւնը փափաքանք նոյն օրուան երգեցողութիւնները, մեծ մասամբ երկձայն երգուած են, Դպրաց Դասուն կողմէ, որուն կ'առաջնորդէր տեղւոյն նորընտիր երաժշտապետ Մինաս էֆ. Բորթուքալ։ Այս առթիւ բուսական նուիրատուութիւններ եղած են Դպրաց դասուն, անոր մանրաժեշտ պէտքերուն հայթայթման ի նպաստ։

ՄԱԼԱԹԻՈՅ առաջնորդ Տ. Գէորգ վրդ. Ասլանեան, որ այժմ Հալէպ կը գտնուի և ուրկէ Պոլիս պիտի մեկնի, նկարագրեալ իր Վիճակին ուսուցիչներուն սղութիւնը, աղքատաց համար նպաստի տնօրինութիւն խնդրած է Պատրիարքարանէն։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐի Կրօն. և Քաղ. ժողովները տեղեկանալով առաջնորդ Տ. Եղեկիէլ վրդ.ի հրաժարականը ետ առած ըլլալը, կը խնդրեն որ վերջնապէս ընդունուի առաջնորդին հրաժարականը։

ԱՐՄԱՇԻ Չաղացքին նորոգութեան կարօտ մասերուն նորոգութիւնը, մեքենագէտ Ճօն էֆ.ի յանձնարարութեան համաձայն որոշուեցաւ յանձնել Ատաբաղարի մէջ Միհրան Հայրապետեանի, որուն ձեռնհասութեան վկայած է Ճօն էֆ.։

ԿԱՐՆՈՅ Վիճակներէն Բասենի Ս. Աստուածածին Վանքին անհրաժեշտ նորոգութեան կարօտ վիճակը, տեղւոյն առաջն. փոխանորդ Տ. Վահան վրդ. Երէցեան Պատրիարքարան յայտագրած ըլլալով, պատասխանուեցաւ իրեն թէ նորընտիր առաջնորդ Տ. Սմբատ վրդ.ի ժամանելուն, առաջին առթիւ հարկ եղածն ի գործ պիտի դրուի։

ՈՒՇԱԳԻ Տ. Յարութիւն քահանան իր խնդրանաց համաձայն Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ արտօնուեցաւ Ս. Երուսաղէմ ուխտի երթալ, Ծննդեան Ութօրէքէն ետք։

ՍՂԵՐԴԻ առաջ. տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. իր թեմական այցելութեանց միջոցին հանդիպեր է նաև Հազդ., ուր ժողովուրդը հանրագրով մը խնդրեր է իրմէ որ առանձին հովիւ մը կարգուի իրենց համար, ըստ որում Սղերդի առաջնորդարանէն հեռու գտնուելով, կարելի չէ եղած իրենց եկեղեցական հոգեւոր և կրթական պէտքերը ըստ կարելւոյն գոհացնել։ Տ. Կորիւն վրդ. նոյն հանրագիրը Պատրիարքարան ղրկելով, Ս. Պատրիարք Հօր հրահանգը խնդրած է։

ԲԵՐԱՑԻ Աղքատախնամը խորհրդակցութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Ազն. Բարսեղ էֆէնտի Հալաճեան բարեհաճած է (20) քսան օսմ. ոսկւոյ նուիրատուութիւն մը ընել, յատկացուելու համար՝ մանաւանդ ձմրան պէտքերուն՝ թաղին բազմաթիւ տնանկ աղքատներուն և հիւանդներուն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.—Ի Մարսիլիա հանգ. Երուանդ էֆ. Համամճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուէրներն եղած են։ Այրի Տիկին Աղաւնի Համամճեան 108 ղրշ., Հրանդ էֆ. Համամճեան ի Բաքիզ 108, Տէր և Տիկին Յովհաննէս էֆ. Սէտիֆճեան 54։

ՀՅԹ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ.— Վարչական ժողովին որոշմամբ Բերայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ ուսումնարանին խնամակալ յանձնաժողով մը կազմուած է որուն անդամներն են, Մկրտիչ Հեքիմեան, Գրիգոր Մալխաս, Զարեհ Բէքմէզ և Միլեան էֆէնտիները։ Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան նոյն ուսումնարանին Տնօրէն Յովհաննէս Ծ.Վ. Թումանեանը խնամակալ յանձնաժողովին նախագահ ընտրեց։

* * * Տիարպէքիրէն, Կարապետ Վ. Էմիրխանեան որ այս շաբթու Պոլիս եկաւ, Կ. Պատրիարքին կողմէ մայրաքաղաքիս մէջ պաշտօնի մը պիտի կոչուի։

ՏԱՐԻԱ ԼԱՆԹԷԻ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ԲՈՇԵԱՆ ՖՕՍ

Ճիթ.

Այսօրուան իրիկուան ի՞նչպէս պիտի տակար Տօնաթօ... Պիտի վշտակրէր ոբուն նման ցարդ վշտակրած չէր, ինչպէս մինչև հիմա գիտցած էր թէ մարդ կրնայ վշտակրիլ։ Եւ մարդը՝ որ ա՛յսքան անգթօրէն պիտի վշտակրէր, արուեստագէտ մըն էր։ Արուեստագէտները միւսներէն տարբեր կը սիրեն ու կը վշտակրին։ Եւ այս արուեստագէտը ինք իրեն վրայ հաւատք ունէր։ Ի՞նչ —երբ այսօրուան իրիկունը մեռցնէր այս արուեստագէտին ինք իրեն վրայ ունեցած հաւատքը...

Ո՛րքան վիշտ կը պատճառէր ասիկա Ներա։ Կարեկցաբար արիւնալի արցունքներ պիտի լար անոր հետ։ Ինչ որ Նէ կրնար տալ, պատրաստ էր տալ — թողուլ որ ան իր խեղճ գլուխը հանգչեցնէր Ներա կուրծքին վրայ, իր ցաւագին սիրտը դնէր Ներա սրտին վրայ... Նոյն իսկ այս տխուր երջանկութիւնը պիտի զլացուէր Ներա սիրոյն, Ներա կարեկցութեան։

Տարիա կը ճանչնար Իտալիան և Իտալիոյ հանրութիւնը. անյաջողութեան հակառակ պիտի կրնար Նէ Օբերան կրկին ու կրկին ներկայացնել. Հռոմի, Ֆիրէնցայի, Միլանի մէջ —ամէնուրեք։ Ամէնուրեք նոյն անյաջողութիւնը պիտի ըլլար։ Ամէն կողմէ ձայներ պիտի խուժեն այս երաժշտութեան, այս արուեստին դէմ —որովհետեւ այդ երաժշտութեան և այդ արուեստին ոգին ա՛յնքան «արդի» էր։ Ո՛չ, Տօնաթօ Փարիզի։ Դասական հին մեծ աստուածները տակաւին մեռած չեն, և չեն ալ թողուր որ մէկը անպատիժ կերպով հայհոյէ զիրենք։

Դրեց Տօնաթոյի։ Անգամ մը ևս խոսեցաւ անոր ինչպէս հին օրերուն մէջ, և իր սէրը, իր կարեկցութիւնը, իր անձկութիւնը փոխ կուտային ներա ա՛յնպիսի բառեր, որոնց նմանը չէր արտասանած դեռ։ Ցիւեցուց անոր վրայ իր ունեցած անդրդուելի հաւատքը, և աղաղակեց անոր թէ երբ այս իրիկուն թատերաբեմին վրայ կանգնէր նէ, մէն մի բաղկերակի հարուածով անձնատուր ըլլալու իրեն, իր ամբողջ հոգիովը իր մտաբ պիտի ըլլար, իր մտաբ՝ անոր գործին մէջ։ Կ'աղերսէր նէ իրենին մէջ զգալ այս իրիկունը ներա հոգին, այս վերջին, ամենավերջին անգամը գոնէ...

Նամակը լմնցնելէն վերջ, պարտէզ գնաց, թարշամած վարդերուն մէջէն վերջին, ամենավերջին ծաղիկները փնտռելու, իր գրութեան կցելու համար զանոնք։ Իր սենեկապանուհիին միջոցաւ այս ողջոյնը ղրկեց Վիա Ռիբէթթա, իր որպիսութիւնը հարցնել տուող կոմսին ալ լուր ղրկեց որ անհոգ ըլլայ իր մասին, և կիսաւուրքը անցուց իր աղջկան հետ։

Ցաճախ, յաճախ պիտի վերյիշէր իր աղջկան հետ անցուցած այս վերջին ժամերը. մկրտնոյն ատեն իրբեւ միխթարանք և իրբեւ կազդուրում։

Երկար ատենէ ի վեր Զիկա դարձեալ փափուկ ու քնքոյշ եղած էր։ Առաջին անգամ ըլլալով, դարձեալ Տարիան պնուանեց ա՛յն անուշով, որ առնոր բերին մէջ ա՛յն ատիճան տօնական չեչտ մը ունէր։

«Մա՛յրի՛կս»։

Աղջիկը անընդհատ կը խօսէր երէկի կէս օրուան վրայ. երբեք ո և է եկեղեցի գացած չէր մինչեւ այն ատեն։ Կապիտոլիումի վրայ հնօրեայ, բարձրակառոյց, հոյակապ Աստուծոյ տունը ճշմարտապէս երեւցած էր անոր իրբեւ բնակարանը երկնքի ու երկրի Տիրոջ, զոր մէն մի վայրկեան մարմնաւոր տեսնելու կ'ըսպասէր։ Խորհրդաւոր աղօտալոյսը, հոտ ու հոն բուրապարող խունկը, դեղնաշղթի դամբանները, իւղաներկերուն ստուերախիտ դէմքերը, խորհրդաւոր վերջալոյսին մէջ պայծառ ճառագայթող Սանթօ Պամպինոյի մատուռը—այս ամէնը այդ ցնորակոծ աղջկան վրայ մոգիչ ազդեցութիւն մը ըրաւ։ Կարմիր այտերով ու չողարձակ աչքերով միշտ անոնց վրայ կը խօսէր։

«Կարծեցի թէ երկինք կ'երթամ։ Եւ տակաւին կ'ապրի՛մ։ Այնպէս չէ՞, մայրի՛կ—մեռնողը հրեշտակ կ'ըլլայ, և հրեշտակները թեւեր ունին։ Գիտես արդէն թէ ես թեւեր կը փափաքիմ ինծի համար։ Որպէս զի կարենամ թեւածել—թեւածե՛լ։ Միշտ կը յուսայի թէ ուրուրներս պիտի գան, զիս իրենց թեւերուն վրայ առնելու և արեւուն մէջ տանելու, որպէս զի կարենամ սրուուն հետ երկինք վերանալ։ Բայց ա՛յն չարերն ալ չեկան չառին զիս։ Կը վախնամ թէ դեռ պիտի սպասեմ մինչև որ մեռնիմ և հրեշտակ ըլլամ։»

Տարիա զանիկա իրեն քաշելով, գոչեց.

«Բայց քովս մնացի՛ր իրբեւ իմ հրեշտակս։»

«Այո՛, մայրի՛կս... Բայց գեղեցիկ կ'ըլլայ եթէ թեւեր ունենամ։»

«Եթէ նոյն իսկ թեւեր ունենաս, չեմ թողուր որ ինձմէ հեռանաս, կը բռնեմ քեզ։ Ամուր կը բռնեմ քեզ։ Անկորզելի։»

Այսօր ալ Տարիա ծունկի եկաւ իր աղջկան առջեւ, երկու թեւերովը աղապատեց զինքը, և իր զաւկին գլուխն ու երեսը ջերմ համբոյրներով ծածկեց։ Մինչ կ'աղաղակէր իր հոգին.

«Ներէ՛ ինծի, զաւա՛կս, ներէ՛ ինծի։»

Հանդիսաւոր լրջութեամբ թաթաղուն Զիկա յանկարծ սա՛ հարցումը ըրաւ մօրը.

«Ինչո՞ւ նէ քեզ կ'ատէ։»

«Ո՞վ, սիրա՛կանս։»

«Դեղեցիկ կինը։ Ինչ ըրած ես զինքը ցաւցնելու համար։»

«Կոմսուհին ինչո՞ւ ատէ զիս։ Ինչ գաղափար է այդ գաղափարդ։»

«Ես գիտեմ, կը զգամ զայն։ հոկը զգամ զայն։»

Եւ Զիկա կսկծալի տառապանքի չարժումով մը երկու ձեռքերը սրտին դէմ սեղմեց։

Տարիա անձկալից խօսեցաւ անոր.

«Կը սխալիս։ Կը ցաւիմ երբ զաւակս կարծէ թէ մէկը երբեք կրնայ զիս ատել։ Ատելութիւնը տգեղ է։ Կոմսուհին տգեղ բան մը զգալու համար չափազանց գեղեցիկ է։ Որչափ կը խորհիմ. ո՛չ մէկէն կրնամ ատուիլ։»

(Շարունակելի)

ԱՆՈՆՑ ՈՐ ՍԱԼՕՆԻ ՁԱՐԻ ՄԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ

ԼՈՑՍԻ երկրորդ թիւը ամէնէն սկսիսիկներն ու թերահաւատներն անգամ համոզեց թէ մեր նախապէս տուած խոստումին համեմատ, ճշմարտապէս զրական-գեղարուեստական թերթ մըն է այն, որուն իւրաքանչիւր թիւերը նոր զարգացում մը կը պարզեն՝ տպագրական նրբութեան և գրական արժանիքին տեսակէտով։

Անոնք որ ստացած էին առաջին թիւը, անմիջապէս փութացին երկրորդն ալ ստանալ, ու շաբաթական 40 փարայի վճարումով մը կազմել իրենց սալօնի անհրաժեշտ զարդը ու միանգամայն իրենց մտքին վայելքը։ Հետեւաբար, անոնց չէ որ կ'ուզենք յիշեցնել ԼՈՑՍԻ կարեւորութիւնը. անոնք ինքնին գնահատեցին զայն։

Այս տողերով կ'ուզենք ծառայութիւն մը մատուցանել անոնց որոնք հաճոյք կը զգան գրական-գեղարուեստական հրատարակութենէ մը և գեռ չեն ստացած զայն, ու թերեւս անանկ կը կարծեն թէ ան չի տարբերիր մեր սովորական շաբաթաթերթերէն։

ԼՈՑՍԻ երրորդ թիւը որ յառաջիկայ շաբաթ հրապարակ կ'ելլէ, բացի իր նիւթերու ճոխութենէն և պատկերներու այլազանութենէն, կը պարունակէ նաեւ մասնաւոր խնամով պատրաստուած գեղարուեստական նկար մը, որ պիտի տպուի Սեւրեթի Ֆիւնիւնի մաքուր տպագրութեամբ,

Հետեւաբար, ոչինչ գնով թանկագին հաւաքածոյ մը կազմելու փափաք ունեցողները պէտք է փութան, քանի որ ԼՈՑՍԻ սպառած առաջին թիւին երկրորդ տպագրութիւնն ալ աւարտեցաւ։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Լանկայի եկեղեցին կիրակի օր գումարեց Եկեղեցական ժողով մը, որուն օրակարգն էր. 1. Նախագահի ընտրութիւն. 2. Եկեղեցւոյ չինութեան Մասնախումբի կազմութիւն։

Ժողովը միաձայն հաւանութեամբ նախագահ ընտրեց Տ. Հայոց Աւետաբերի սնօրէն-խմբագիր Տօքթ. Հ. Ս. Պարնըմը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ նախագահել Հոգաբարձութեան ու Եկեղեցական Ժողովներու, և մինչև նոր հովիւի մը ընտրութեան հոգեւորապէս մխիթարել ժողովուրդը։ Պաշտօն մը՝ զոր եկեղեցին բարեյիշատակ հովիւ Վեր. Ա. Կ. Պետրկեանի (Գիսակ) մահէն վերջ ինքնայօժար և անդրան ձեռնհաւօրէն վարեց մինչև ընտրութիւնը անոր յաջորդին, Վեր. Դ. Ի. Տոմպալեանի, որ, 8 ամսուան բարւոք պաշտօնավարութենէ մը վերջ, 6 ամիս առաջ մեռաւ, և այսպէս դարձեալ անհովիւ մնաց եկեղեցին։

** Լանկայի եկեղեցիին նոր չէնքի մը չինութեան համար կազմուեցաւ Մասնախումբ մը, որուն անդամներն են Տեարք՝ Հոգաբարձուաց Ժողովի կողմէ՝ Ե. Ս. Մարտիկեան, Ժողովուրդէն՝ Պ. Պ. Տօնեան և Պայպըլ Հաւսէպ ժողովուրդէն՝ Մ. Պ. Գալբաքեան։ Սոյն Մասնախումբը պիտի գործէ Ազգապետ Վսեմ. Յ. Էֆ. Պոյաճեանի նախագահութեան տակ։ Կը մաղթենք և կը յուսանք որ շնորհիւ մեր Վեհ. Կայսեր Լանկայի ժողովուրդը ևս Բերայի ժողովուրդին նման մօտաւոր ապագայի մը մէջ կ'ունենայ իր նոր, մեծ և հոյակապ եկեղեցին, որուն պէտքը այնքան զգալի դարձած է վերջերս,

*** Մենդեան հանդէսի յատուկ գեղեցիկ մայրի ծառը կը ծախուին Պայպըլ Հաւսէպ մէջ խիստ դիւրամատչելի գիներով։ Ծառերը յատկապէս բերուած են Ողիմպոս լեռնէն։ Հասոյթը կը վերբերի Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին, ուր կը խնամուին 60 որբուհիներ։ Ահա յարմար առիթ մը սոյն որբանոցը գործին ստարելու համար։

Մանզումէի Հայ-բողոքական
ԹՂԹԱԿԻՑ
Պոյաճբգիւղ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Մանուկներու պաշտպան Միջազգային ընկերութիւնը ընտանեկան մեծ պարանդէս մը սարքած է, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը հինգշաբթի գիշեր ժամը եւրոպական 9½ին, Բերա-Բալասի մէջ, ի նպաստ Տօքթ. Վիօլիի վարած մանկանց հիւանդանոցին պատսպարելիներուն։ Պոլսոյ բարեգործական հասատութեանց մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէ այս հիւանդանոցը որ իր հատատութենէն ի վեր 51,080 ամենազգի մանուկներ ու նորածիններ դարմանած է։ Հետեւաբար մարդասիրական պարտք մըն է օժանդակել այս մարմնին։ Պարանդէսը հաճելի ընծայելու համար վիճակահանութիւն մըն ալ պիտի կատարուի։ Կարգադիր մասնախումբը կը գտնուի Հելլէն դեսպան Մ. Կրիբարիսի և տիկնոջը նախագահութեան տակ և կազմուած է Բերայի բարձր դասու տիկիններէն։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

ԳՈՒՆԱՅ ԵՒ ԱՐԺԵՔ

21 Յունվար 1908

Ֆրանսական 3%	95.62
Օսմանեան Միացեալ գոց.	96.25
» » բաց.	96.27
Երկաթուղի	175.75
Պանք Օթթոման	707.—
Պալիա Քարա Այտըն	443.—
Թրանսվալ	45.75
Ռիո Թինթօ	1731.—

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Էյմինոսի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Ուրֆայի գաւառին կառավարիչ Նէչէթ պէյ։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Միթէմիսիի աստիճան տրուեցաւ կալուածամարի և տուրքի ընդհանուր վարչութեան քարտուղարներէն Մէհմէտ Կալիպ էֆ.ի։ Սանիէի աստիճան՝ հեռագրական վերատեսչութեան քոնթրոլի դիւանին Տնօրէնի օգնական Մէհմէտ Էնվէր էֆ.ի։ Սալիսէի՝ Իզմիրի օտար ապրանքներու մաքսատան բաքէդներու ճիւղին Տնօրէն Հագգը էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. անձնական Գանձուն իրաւագէտ խորհրդականներէն Եորկիատիս էֆ.ի։ Երկրորդ Օսմանիէ՝ Էնկիւրիի զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Մէհմէտ փաշայի։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ. Քաղաքապետութիւնը հանրային առողջապահութիւնը ապահովելու և վնասակար ուտելիքներու սպառման հետեւանքով համաճարակի ամէն վտանգ ջնջելու միտքով, իմաստուն որոշումը ձեռք առաւ. ինչպէս գրեցինք երէկ, գրաւել ոստրէ (սprիsիայ) ուլականջ (միsիա) և ուրիշ ուտելիքներ որոնք ամենարնտիր տեսակէ ըլլալու ապահովութիւնը չունին։ Ասիկա կատարեալ հոգածութիւն մըն է որ իր առողջապահական արդիւնքները պիտի ունենայ բնականաբար։ Հասարակութիւնը հոգածու է նաև ջուրի համար։ Այս առթիւ պարտք կը համարինք յիշատակել թէ Համիտիէի ջուրը կատարելապէս առողջապահիկ է։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն մասնաւոր քիմիագէտ մը կը քննէ նոյն ջուրին ակն ու ջրմբարները և կը հսկէ անոր փոխադրութեան ճամբաներուն բարւոք պահպանութեան վրայ։ Այս հակակշիռը ի գործ կը դրուի տեւական կերպով և պահանջուած խնամքով։ Համիտիէ աղբիւրներուն ջուրը մայրաքաղաքին համար անգնահատելի բարիք մըն է զոր կը պարտինք առատաձեռնութեանը Վեհ. Սուլթանին, Որուն հայրական սիրտը կը հսկէ միշտ իր հպատակներուն առողջութեան վրայ։ Այդ ջուրը իբր ամէնէն մաքուրը նկատուած է ամէնէն ձեռնհաս անձնաւորութիւններէն, ան այսօր այն միակ ջուրն է զոր կը խմէ երախտագէտ ժողովուրդը որ կրցած է դատել անոր առողջարար արդիւնքներն ու անուրանալի զօրութիւնը։ (Մօնիթքեօր.)

ՍԵԻ ԾՈՎԻ ազատարար վարչութեան միջազգային յանձնաժողովը մօտ օրէն Նիստ մը պիտի գումարէ քննելու համար ծրագիր մը որուն համաձայն պիտի զեղչուի ազատարարութեան տուրքը որ այժմ 15 փարա է թօնս գլուխ։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան խորհրդական Նաում փաշա որ հիւանդէր, ապաքինեցաւ և սկսաւ յաճախել իր պաշտօնատեղին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Տոմսերուն նոր դրութիւնը.— Երկրագործական պանքային վիճակահանութեան մինչեւ այժմ գործադրուած ձեւը պիտի բարեփոխուի առաջիկայ մարտ ամիսէն սկսեալ։ Շահող թիւերը 100ին 20էն 25ի պիտի բարձրանան, իսկ տրուած պարգեւներուն և ամբիթներուն արժէքը 100ին 50 համեմատութենէն 100ին 75ի պիտի բարձրանայ։ Տոմակներու արժէքը պիտի սուղնայ, բայց դիւրութեան համար պիտի գտնուին կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսեր, որոնք երեք մասէ պիտի բաղկանան, չորս թիռաթի ալ ընդունելի ըլլալու համար։ Այս տոմսերը հրապարակ ելան։ Այս նոր վիճակահանութեան բաժանումներուն և պարգեւներուն մասին մանրամասնութիւններ պարունակող ամէն լեզուի թուղթեր ալ հրատարակուած են, զորս կարելի է ստանալ երկրագործական պանքայէն, իրեն կամուրջի մասնաճիւղէն և սեղանաւորներէն։

ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ.— Փաստաբան Երամանաքի Խարալամպիտիս էֆ. ծրագիր մը մատուցած է դատական Նախարարութեան օրէնքներու բարեփոխման յանձնաժողովին՝ ընկերութեանց մասին։ Նոյն ծրագրին մէջ ըսուած է թէ ընկերութեանց գործերը երկար ատեն իրաւաբարներու ձեռքը մնալով գործի տէրերը կը վնասուին, որով այդ դրութիւնը ջնջելու կամ բարեփոխելու մասին կարգ մը կարծիքներ կը յայտնէ։ Նոյն ծրագիրը նաեւ կը յարէ թէ հաշուական դատերու համար պաշտպանող ու պահանջող կողմէն կարգուած իրաւաբարներէն ոմանք օրէնքի հմուտ չըլլալով և իրաւաբարները երկու կողմէ շատ մը վարձք պահանջելով, նոյն կարգի դատերը տարիներով կ'երկարին. ուստի ներկայ դրութիւնը պէտք է ջնջել և իրաւաբարները օրէնքի հմուտ անձերէ ընտրել. նաեւ դատաւորները պէտք է հարկ եղած քննութիւնը կատարեն իրաւաբար ընտրուածներուն մասին և հաստատեն անոնց ընդունելի ըլալը կամ ոչ։

ԳԱՀԻՐԷ պարսկական ընդհանուր հիւպատոս կարգուած է Միրզա Մուսա խան։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷի ՀԱՄԻՏԻԷի բամբեթուղթերը, 15,000 հատ, Սէրվեքը Ֆիւնիւնի տպարանը պիտի տպուին։ Թուղթերը Իտալիա յանձնարարուած են։ Տպագրութիւնը ապրիլի սկիզբները պիտի աւարտի։ Այդ բաժնեթուղթերուն մէկ օրինակը նախ կայս. Պալատ պիտի մատուցուի և յետոյ Ընկերութեան պաշտօնեաներուն ներկայութեանը պիտի տպագրուին։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑԻ տուրքը աւելի կանոնաւոր եղանակով գանձելու մասին քննութիւն կատարելու համար կայս. Իրատէով յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, Ելմտական պաշտօնարանին մէջ։

ԿԱՐՕՏ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՆԵՐԸ.— Երկրագործական Պանքան արտօնուեցաւ 400,000 ղրշ. բաշխել փոխադրձ, երաշխաւորութեամբ Մուշի կարօտ երկրագործներուն։ Պիթլիսի կուսակալութեան կողմէ ծանուցուեցաւ Մուշի կառավարչութեան թէ այդ գումարին 200,000 ղրշ.ը՝ Մուշի և 100,000ական ղրշ.ն ալ՝ Պուլանըքի և Վարդօի կարօտեալներուն պիտի յատկացուի։ Նաև, նկատելով որ Մալազկերտի կողմն ալ պէտք կայ, ծանուցուեցաւ որ վերոգրեալ 400,000 ղրշ.ին 40,000 ղրշ.ն այնտեղ բաշխուի։ Բանի որ Մուշի մէջ պէտք եղածին չափ արմտիք չկայ և հողագործները եթէ իրենց սերմնցու հունտն ալ կարենան հայթայթել՝ դարձեալ դժուարութիւն պիտի կրեն իրենց ուտելիքը հայթայթելու մասին, ուստի որոշուեցաւ ուտելիքի համար պէտք եղած քանակութեամբ արմտիքը Տիարպէքիրէն տանիլ։

ՃԱՄԲԱՆԵՐՈՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.— Կայս. Իրատէ մը արտօնած է որ Սըվազի նահանգին ճամբաներու չինութեան յատեալ տուրքերը՝ մինչև 1322 տարւոյ Փետր.ի վերջ հատուցանող պարտատէրներուն նկատմամբ չընորհուած ներման պայմանաժամը երկարաձգուի մինչեւ ներկայ տարւոյ Փետրուարի վերջը։

ՄԱՐՄԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ մաքսատանց «Այնիէ»ի վաճառման կեդրոններէն և մըթերանոցներէն ապառիկ ապրանք չը տրուի պաշտօնեաներու և ուրիշներու. անսատողները խիստ պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։

ԲԵԴԵՐԱՊՈՒՐԿԻ մէջ մզկիթ մը պիտի կառուցուի, որուն համար քաղաքին մեծ պողոտաներէն մէկին վրայ գետին մը գնուած է 312,000 բուպլիի։

ՕՏԱՂՆԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ Եւրոպայի մէջ առաղները եղած պէտքին անբաւական են, որով գիները կը բարձրանան, ծանոյց գաւառներու անտառաց քննիչներու, որպէս զի անտառներէն ծախուելիք առաղներուն համար յարմար գիներ նշանակուին և ելմտական գանձուն շահերը պաշտպանելու համար ուշադրութիւն ընեն։

ԲԱՂԴԱՒՈՒ՝ ՍԱՓՐԻՋ ՄԸ.— Երկրագործական Պանքայի շաբաթ օրուան վիճակահանութենէն 20,000 ղրշ.ի չորրորդ պարգեւը շահող 11,340 թիւ տոմսին մէկ չորրորդը Գատրկա, սափրիչ Մանուկ աղայի վիճակեցաւ։ Ցիշեալը գանձեց իրեն ինկած բաժինը։

ՌԷԺԻԻ ընդհանուր Տնօրէն Մ. Ռանպէր առջի օր Պոլիս վերադարձաւ Վիեննայէն։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ անցեալ շաբթու պատահած մահերու թիւն է 261, որոնց 2ը՝ կարմրախտ, 4ը՝ հարսանիթ, 1ը՝ կեղծմակէ, 4ը՝ ծաղկախտ, 9ը՝ թիֆոյէ, 40ը՝ հիւծախտ, 25ը՝ չնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան պատճառներէ։

ԿԱԹՆՈՒՆ.— Պատուաւոր կին մը կը փափաքի կաթնտուի պաշտօն ստանձնել պատուաւոր Հայ ընտանիքի մը քով։ Ինքը քաջառողջ ըլլալուն բժշկական վկայագիր ունի։ Փափաքողք կրնան դիմել Խմբագրատուն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՄՇՇՒՇԸ. — Թանձր մշուշ մը կար երէկ առաւօտ, որ մեծ դժուարութիւն պատճառեց մանաւանդ նաւարկութեան։ Արկածներ ալ պատահեցան։ Անգլիական շոգենաւ մը որ Վոսփորէն կ'անցնէր, մշուշին թանձրութենէն գնաց խրեցաւ Քէօրֆէզի եզերքը, Հիսարի մօտ։ Ենի Մահալլէէն առաւօտեան ժամը 2ին մեկնող շոգենաւը երկու ժամ սպասեց Թարապիայի առջեւ։ Պէյքօզի առաջին շոգենաւը ժամը ցրեկուան 6ին հասաւ կամուրջ։ Միւս բոլոր շոգենաւերն ալ յապաղումներու ենթարկուեցան։ Գատրգիւղի և Հայատար-Փաշայի շոգենաւերն ալ յապաղեցան։ Պահ մը Հայատար-Փաշայի քարափին վրայ խուռն բազմութիւն գոյացաւ, որովհետեւ երկու կառախումբով ճամբորդներ եկան, բայց կամուրջէն գալիք շոգենաւը չէր գար։

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԸ մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտեց ոստիկանութեան քօմիսէր Զէքի էֆ.ն, որ իր ամսաթոշակին «չէք»ին վրայէն աւրած էր այն ծանօթագրութիւնը թէ ամսաթոշակին մէկ քառորդը պէտք էր վար դրուիլ ունեցած պարտքին փոխարէն։

ՔՈՑՐԱՍՊԱՆ. — Զէնպէրլի թաչի կողմը բնակող Էօմէր Ֆէվզի մէկ քանի օր առաջ Էսկի-Ալի փաշայի կողմը հանդիպեցաւ իր քրոջ որուն հետ հակառակութիւն ունէր։ Վէճ մը ծագեցաւ մէջերնին և Էօմէր դաշոյնով վիրաւորեց զայն։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ, ուր սակայն մեռաւ երէկ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԱՐԿԱԾ.— Բժշկական վարժարանին Տնօրէնի օգնական հաղարապետ Ռիզա պէյի 12 տարու որդին՝ Պիւրհանէտտին էֆ., առջի օր երբ թրամուէյով Պէշիքթաշէն Գարաքէօյ կուգար, կառքը տակաւին չկեցած, Պիւրհանէտտին էֆ. ուզեց առնել ի կողմէն վար իջնել. կառապանը արգիլեց, բայց տղան կարեւորութիւն չտալով վար ցատքեց. որով վար ինկաւ և աջ սրունքը կառքին տակ մնաց ու ճմլուեցաւ։ Տղան, զգայաշրիվ վիճակի մէջ, դեղարան մը տարուելով հարկ եղած դարմանները եղան։

ՀՐԴԵՀ.— Բանկալթի զինուորական վարժարանին դէմ գանուող Ա. զարեան աբարգըմանին երկրորդ յարկէն առջի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ և քանի մը վարագոյր ու բարձ այրելէն վերջ, կարելի եղաւ մարել։ Հրդեհը առաջ եկած էր լամբարի մը շրջելէն։

ՑՈՒՐՏԷՆ ՍԱՌԱՒ.— Պիթլիսի մէջ անցեալները օդերը ցրտեցին և զանազան կողմեր ինը հոգի մեռան։ Հինգ ձի, 8 էշ և 580 արջառ ալ կորած են։ Օդերը հետզհետէ կը մեղմանան։

ՇԱՏԱԿԵՐ.— Իզմիրի մէջ շատակեր մը, Տարեգլուխին, տարեգլուխի խոշոր կարկանդակ մը, 300 տրամ պաներ, 28 կտոր լոքում և երեք օխա չոր պտուղ կերեր է։ Այդ անձը, անցեալ տարուան Բարեկենդանին, լեցուած ամբողջ հընդկահաւ մը, վեց պնակ կաթնապուր և երեք օխա «քաքլավա» կերած էր։

ՍԻՆԿԵՐԻ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Գեղարուեստական բառը թերեւս շատ գտնէ ընթերցողը կարի մեքենաներու արտադրութեանց ցուցահանդէսի մը համար։ Սակայն այդ կարի մեքենաներուն արտադրած հրաշալիքներուն վրայ գաղափար մը ունենալու համար անգամ մը այցելելու է Սինկէրի սրահները, հոն՝ կնոջական ձեռարուեստի ամէն նրբութիւններուն վրայ հիանալու համար։ Ահա սենեակ մը որ յարդարուած է ամբողջովին Սինկէրի մեքենաներու միջոցաւ։ Մանկամարդ աղջկան մը սենեակը որուն անկողնին կազմածէն սկսեալ մինչեւ վարագոյրները, գորգերը և Աստուածածինը որ կը հսկէ անմեղ աղջկան անամպ երազներուն մէջ, արդիւնքն են այդ մեքենաներուն։ Մանրագին օթոցներ, գորգեր գոյնի ամէն երանգաւորումներուն մէջ անթերի կը զարդարեն սրահը որուն հանդերձադարանին մէջ կը նշմարուին հարսնութեան, երեկոյթներու, պարահանդէսներու զգեստներ։ Տանդէլը, կիւբիւները, լեյզիները, անգլիական պrosբրին, բուան s'Ալանսօնները, վենետիկեան պrosբրիները, անկարելի կ'ըլլայ զանազանել զանոնք ձեռքի աշխատութիւններէ։ Այնքան նուրբ և այնքան մաքուր աշխատութիւններ, որոնք հաղիւ հպած են կարծես մետաքսին։ Սեղանի զարդեր, թանկարժէք յախճապակիի պատրանքը կուտան։ Այդ սրահները կը զարդարեն նկարներ, իւղանկար տեսարաններ, nature morteներ, թռչուններ և դէմքեր, այդ պատկերները երանգի պէսպիսութեան և նրբաւարտ (fini) աշխատութիւնով անկարելի կը դարձնեն հաւատալը թէ անոնք արդիւնքն են անշունչ՝ թէեւ աղմկող՝ մեքենաներու։ Սեւանկարներ որոնցմէ պիգմարքինը յաջողագէպ կը պատկերացնեն, նոյն իսկ գաճէ արձաններու reliefն ալ տալով անոնց։ Եւ այցելուն մտախոհ կը մնայ արուեստանոցէն, ուր սակայն գոյութիւն չունին ոչ երանգապնակը և ոչ վրձինները, մտածելով թէ այս մեքենաներու աշխարհին մէջ կրցած են գեղարուեստն ալ դիւրամատչելի դարձնել մեքենաներով զայն դիւրուստոյց դարձնել նոյն իսկ ամէնէն անփորձներուն։

ԳԱՌԹ

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՂ

Մայրաքաղաքիս «Բարեկամ» (Քուէյքքը) ժողովուրդէն Օր. Անժէլ Մ. Լիւլէեան, որ չաբաթէ մը ի վեր դարմանուելու համար Ղալաթիոյ Անգլ. Հիւանդանոցը կը գտնուէր, կիր. օր մեռաւ 13 տարեկան ծաղիկ հասակի մէջ։ Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Բշ. օր և մարմինը ամփոփուեցաւ Բողք. Հայերու Խարիսխ Գաբաւի գերեզմանատան մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵԴԵՐԱՊՈՒՐԿ 20 Յնվր. — Այսօր հրդեհ ծագեցաւ Վլատիմիր Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսին ապարանքէն և կրթական պաշտօնարանէն, բայց հրդեհը մարեցաւ մէկ քանի ժամու անընդհատ աշխատութենէ ետքը։ Սատիկ ցուրտ կը տիրէր քաղքիս մէջ, և այրած չէնքերը սատիկ տաքցուած ըլլալով ասկէ հրդեհ առաջ եկաւ։

—Բօրդ Արթուրի անձնատուութեան դատը շարունակուեցաւ այսօր։ Զօր. Սմիրնով ամբաստանեց Զօր. Սդէօսէլը թէ երբեք ճակատամարտի չմասնակցեցաւ։ Զօր. Ֆօք ալ յայտարարեց թէ զօրքերը բնաւ վստահութիւն չունէին Զօր. Սմիրնովի վրայ։

ՀՌՈՄ. — Մեծելիք գրաւել տուեր է Հապէշիստանի նախկին նախարար Մ. Իլկի ինչքերը։ Մ. Իլկ Իտալիա դարձած է և այլեւս չի կրնար Հապէշիստան երթալ։

—Արտաքին գործոց նախարար Մ. Թրթօնի հեռագիրը ստացաւ Պէնատիրի կառավարիչէն ամսոյս 16 թուով։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ կացութիւնը զգալապէս բարւոքած է։ Կը հաստատուի որ Հապէշները քաշուած են դէպի Քարանլէ։ Տեղակալ Զիպէլի, կառավարիչ Պարպէրայի, իր հրամանին ներքև գտնուող բնիկ զօրքերով օգնութեան փութաց Լիւկ, ուր հասաւ առանց ոևէ դիմադրելու։ Տեղակալ Զիպէլի աղէկ վիճակի մէջ գտեր է Լիւկը, և յարձակման դիմադրելու կարող։ Տեղակալ Պէրդասի Պարպէրա զրկուեցաւ, օգնական զօրքերով։

ՊՐԻՍԼԷԼ. — Վարչապետ Մ. Շոլլաէրդ պիտի առաջարկէ Խորհրդարանին Քոնկոն Պելժիոյ առնել, և կը յուսայ թէ Ազատականները չպիտի ընդդիմանան այս ծրագրին, որուն համակիր է ժողովուրդը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Աֆղանստանի Էմիրն ամրան պիտի այցելէ Անգլիա։

— Թօքիոյէն կը հեռագրուի Էֆօտը Բառիի թէ գաղթականներու խնդրին վրայ Ճաբոնի և Միացեալ Նահանգաց միջև կատարուած բանակցութիւնները յառաջ կ'երթան, և մօտերս պիտի գոյանայ համաձայնութիւն մը՝ վերջ տալով ծագած վէճին։

ՊԵՐԼԻՆ. — Պառոն Մառշալ ֆոն Պիպէրշդայն այսօր ընդունուեցաւ վարչապետ իշխան Պիւլովի կողմէ։

— Նաւային Դաշնակցութեան Պաւերիոյ հիւղին անդամները քաջուեցան Բասէլի համաժողովէն, Զօր. Բայմի յայտնուած վստահութեան վրայ։ Նոր համաժողով մը պիտի գումարուի Տանցիկի մէջ նոր նախագահի մը ընտրութեան համար։

ԲԱՐԻԶ. — Երեսփ. Ժողովը սկսաւ եկամուտի վրայ տուրք հաստատելու ծրագրին վիճաքանութեան։

—Պարսկաստան խնդրած ըլլալով որ Ֆրանսացի պաշտօնատար մը իր տրամադրութեան տակ դրուի ելեւմտից վերակազմութեան համար, ելեւմտից քննիչ Մ. Պիլօ դրուեցաւ իր տրամադրութեան ներքեւ։

—Ուաշինկդընէն կը հեռագրուի թէ Բանամայի Ջրանցի յանձնաժողովին նախագահը յայտարարեր է Մ. Նահանգաց Ծերակոյտին մէջ թէ Բանամայի Ջրանցին չինութիւնը 500 միլիոն տոլարի պիտի նստի։

—Ուաշինկդընէն կը հեռագրուի թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը յանձնաւ մը ղրկեր է Հայիդի կղզիները։

ՄԷԼԲՈՒՐՆ.—Վիքդորիայէն կը հեռագրուի թէ ամբողջ Նահանգին մէջ սաստիկ տաք կը՝ տիրէ։ Բրեւանարութեան բազմաթիւ դէպքեր ծագեցան և 32 հոգի մեռան։

ՀՌՈՄ. — Կապը կը ուարելապէս ապաքինեցաւ։ Բազմաթիւ ուխտաւորներ եկան Հռոմ այլեւայլ երկիրներէ, Պապին յարելեանին առթիւ։

ԲԱՐԻԶ.—Երկոփարկան երկու թրամուէյներ իրարու բախեցան Վիդրիի մէջ, և 40 հոգի վիրաւորուեցան, մեծագոյն մասը ծանրապէս։

—Պառլը Տիւքէն կը հեռագրուի թէ հանքածուխի հանքի մէջ պայթում մը տեղի ունեցեր է և 6 գործաւոր մեռեր ու 25 հոգի վիրաւորուեր են։

—Աղէկ տրամադրութիւնները կը շարունակեն գրէթէ բոլոր թուղթերուն վրայ, բացի Ֆրանս. ն անդէն որ անփոփոխ մնաց։ Սպանիական և ռուսական թուղթերը ամուր կը բռնուին։ Օսմ. թուղթերը շարունակեցին բարձրանալ և Միացեալը ելաւ 96.25ի, Բուսմելիի երկաթուղի՝ 175ի և Օսմ. Կայս. Պանքա՝ 709ի։ Ռէնտի Լիոնէ՝ 1 92, Ռիո Դինդօ բարձրացաւ 1739ի, պղնձի գիներն 63.2էն 64.2ի բարձրս նստուն վրայ։ Պալիա Գարա Այտըն բացուեցաւ 440ի, բայց փակուեցաւ 435ի։ Դապարի հրապարակը աղէկ է. Անգլ. կապար՝ 15 ռուբլւն, և Սպանիական 14.12։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ հանդարտութիւն կը տիրէր։ Առպիդրաժի թուղթերը Բարիզի հրապարակին վրայ տեսնուած աղէկ տրամադրութիւնները ցոլացուցին։ Ամերիկեան թուղթերը անփոփոխ մնացին, բայց շատ ամուր, բռնուեցան։ Հարաւ. Ափրիկեան հանքային թուղթ չգնուեցաւ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱԼԼԹԻՍՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

8/21 Յունվար 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՒՆՍՈՒԼԻՏԷ	
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Ղ.Ռ.	104.36
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 104 35½
Երէկուան էն բարձր գիւղ	» 104 37
» էն վար գինը	» 104 22½
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿ ԲՈՒՂԻ	
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր. 171 37
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 171 62
Երէկուան էն բարձր գինը	» 171.62
» էն վար գինը	» 171.12
Միսիլլիի Պանքա	5 —
Սելանիկի »	ֆր. 137 —
Քարաքոյ Բրէվիլիէժիէ	ֆր. 35.50
» Օրտինէռ	» 29 50
Շիրքէթը Խայրիէ	Ս.Ռ. 43.—
Շիրքէթը Խայրիէէ Համիտիէ	Ս.Ռ. 4.45
Թրամվայի բաժնեթուղթ	» 8 55
Թիւրքական Թրամվայ	» 4 25
» պարտաթուղթ	ֆր. 470 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	» 321.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ռ. 16 10
Իզմիրի քարափ	» 592
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Ս.Ռ. 4.12½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր. 426.—
Թրանսվալ	44 —
ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ	
Ցունական փոխառութիւն	ֆր. 237.50
Պանք Նաս. Կրէս.	» 411.—
» » » Նոր Ս.Ռ.	3 95
Լաւրիոն	ֆր. 65 —
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.էն	ղրշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.10
Անգլիական ոսկի	110.—
Բոլ	92.—
Մէճիտիյէ արծաթ	108.07
» քառորդ	108.10
» մանրադրամ	105.10
Մէթալիք	99.20
Պէշլիք	103.20
Բուպլի թղթադրամ	8.71
Քրիմիա	50.—
ՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԱԻՐ	
Լոնտոնի վրայ էշք	ղրշ. 110.25
Բարիզի » »	ֆր. 22.71¼
Վիէննայի » »	քրոն 21.83
Պերլինի » »	մարք 18 51

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

20 Յունվար 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%	95.57
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	96.22
» » » գոց.	96.25
Բուսմելիի երկաթուղի Ֆր.	175.—
Բէյթիի պարտաթուղթ »	438.—
Օսմանկան մաքս »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	707.—
Քրէտի Լիոնէ »	1192.—
Բարիզի Պանքա »	1449.—
Իտալական Ռանթ 4%	102.60
Ռուսական » 5% 1906	96.17
Սպանիական. արտ. փոխ. 4%	93.95
Պալիա Քարա Այտըն ֆր.	435.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

20 Յունվար 1908

Անգլիական Ռանթ	84.18
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց Գ.Կ.	95.25
» » » գոց. »	95.25
Օսմ. Պանքա	18.—

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

20 Յունվար 1908

Օսմ. Միաց Գոնս.	95.60
Բուսմելիի երկաթուղի	145.50
Անատօլ. Երկ. Բաժնեթ.	60 % —.—

ցարոյ կերպով հասկացուեցաւ, որ մեղուներու խայթումները չատ անգամ վտանգաւոր հետեւանքներ կրնան ունենալ։

Ինչպէս յայտնի է ամէն գործի մէջ ալ, նամանաւանդ երկրագործութեան մէջ, ամենամեծ քաջութիւնը վտանգի մը առաջքը առնելն է։

Ասոր համար ալ ջանալու է կենդանիները հեռու պահել մեղուներու փեթակներէն և նամանաւանդ ախոռներու կից փեթակներ դնելու չէ և կամ փեթակներու կից ախոռներ հաստատելու չէ։

Բայց հակառակ ամէն զգուշական միջոցներու, երբ մեղուներու պարեր խուռներամ կենդանիներու վրայ խուսէն, այն ժամանակ, եթէ կարելի է, հեղեղանման ջուր սրսկելով տարտղնելու է զանոնք։

Իսկ մեղուներէն խայթուած կենդանիներուն համար ալ, դուրսէն քացախասառն ջրով լուալու և ներսէն ալ գրգռիչ ու քրտնեցուցիչ դեղեր գործածելու է։

* * *

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՓԾՐԱՆՔՆԵՐ
«ԴԴՄՈՐ» ՌԱԶՈՒՆ ՇՈՒՐՋԸ

Կարդացի Մելիք-Թէոդիկ բառավէճը։ Թէոդիկ կը պնդէ թէ՝ կապուտիկին (bluet) հոմանիշը կամ ռամկօրէն ասացուածքը ծծմորը չէ, այլ ծծմոր ուրիշ բոյսի մը անունն է։ Մելիք Թէվէքել ալ հակառակը կը պնդէ և կ'ըսէ թէ՝ գաւառացիք ծծմոր կ'անուանեն կապուտիկը։

Թէեւ բանասէր մը չեմ, բայց արհեստս չրջանակին մէջ հետաքրքրուած եմ բոյսերու հայերէն տոհմիկ ու ռամիկ անուններով։ Կամ ինչպէս պիտի ըսէին մեր նոքատի գրագէտները հայ բուսաբառական բանասիրութեան համար քիչ չատ հետաքրքրութիւն ունեցած եմ։

Երբ Մելիք կ'ըսէ թէ՝ կան գաւառացիներ, որոնք կապուտիկը ծծմոր կ'անուանեն, չատ չիտակ է։ Մենք ալ կարդ մը գաւառացիներէն լսած ենք զայն։ Մէկդի ձգենք Մելիքին ըսածները և իմ ըսածներս և դիմենք հմուտ հեղինակներու աշխատասիրած ստուար հատորներուն։

Ասոնց մէջ պատուոյ տեղը կը գրաւէ 1805ին լոյս տեսած հայբուսակը կամ Հայ բուսաբառութիւնը, որուն մէջ ծծմոր բառին դիմացը հետեւեալ ծանօթութիւնները կը կարդանք։

«Եղնալեզուն ճանաչուի ռամկօրէն այսու անուամբ. թէպէտ ոմանք հաստարին կապոյտ տերեփուկը, L. cantaurea cyanus, Ֆ. bluet կամ bleuet։ Բժշկարան մի գրէ. «Որ աչքն վիրաւորեալ է ի մաղասոյ և արիւն ունենայ կամ այտոյց, զծծմորն եփէ, լեսէ և արկ ի վերայ աչին»։ Թ. Փեյղամպէր չիչէ։

Հետեւաբար բացորոշ կերպով հասկցուեցաւ թէ՝ կան եղեր գաւառացիք, որոնք կապուտիկը ծծմոր կ'անուանեն եղեր։

Ուրիշ հեղինակ մը, Հ. Ս. Երեմեան՝ իր 1900ին հրատարակած «Բառգիրք գործնական գիտութեանց», անուն հատորին մէջ bluet բառին մասին սապէս կը գրէ. —

«Bluet. — Ծծմոր (տե՛ փէյղամպէր չիչէի centaurea cyanus) ծանօթ բոյս մ'է, որ կ'ածի ցորենի հետ. կը բանայ զեղ եցիկ կապտագոյն ծաղիկներ, ընդհանրապէս ամէն կողմ կը բուսնի։»

Այս կերպով հայր Երեմեան ծծմորը՝ բոլորովին խնամեցուց bluetին հետ։

Զմոռնանք նաեւ վերջին ֆռանսահայ նոր բառգիրքն ալ, որուն մէջ հեղինակը bluetին դիմաց, հետեւեալ ծանօթութիւնները կուտայ։

«Bluet. — կապուտիկ, կապուտածաղիկ, կապտաձաղիկ ծծմոր, հն. aubifoin, barbeau, blavelle.»

Այս ամէնէն ետքը կը մնայ Պ. Թէոդիկին՝ սխալը ընդունիլ պատուաւորապէս։

ՀԻՈՊԷՍ ՆԱՓԵՏՍ

Ց. Գ. — Խնդրեմ ներփակ ծաղիկներու collectionը հաճեցէք Պ. Թէոդիկին տրամադրութեան տակ դնել, որուն մէջ ստորագծուած ծաղիկը՝ կապուտիկի ազնուացած տեսակն է, որ գերմանացի ծաղկաբոյծի մը կողմէն Վիլհէլմ կայսեր անուան ձօնուած է։

Հ. Ն.

ԹԷՄԷԳԴԻԻԻ ՏՈՒՐՔԻՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Ահաւասիկ Թէմէգդիւի տուրքին բարեփոխեալ կանոնագիրը, որուն գործադրութիւնը հրամայուած է Կայս. Իրատէով.

Ցօդուած 1. — Նահանգներու, գաւառներու և գաւառակներու մէջ և երկու հազարէ աւելի բնակչութիւն ունեցող տեղեր գտնուող և վաճառականութեամբ ու արհեստով զբաղողները, Յրդ յօդուածին մէջ նշանակուած բացառութիւններէն զատ, Թէմէգդիւի տուրքի ենթակայ են։

Ցօդ. 2. — Երկաթուղիի կայարաններու մէջ, նաւամատոյցներու վրայ և նահանգներու կեդրոններուն միջեւ եղած խճուղիներու վրայ գտնուած խաներէն, սրճարաններէն, քաղիմոներէն ու հիւրանոցներէն, ինչպէս նաև բաղնիքներէն, վաճառքի ու արմտիքի ամբարանոցներէն, որոշ տուրքի ենթակայ վաճառականներէն ու արհեստաւորներէն, ուր որ ալ գտնուին, Թէմէգդիւի տուրք պիտի առնուի։

Ցօդ. 3. — Թէմէգդիւի տուրքէն ղերծ են տէրութեան կողմէ յանձնարարուած վարժարաններու և պաշտօնական արտօնութեամբ բացուած մասնաւոր վարժարաններու մէջ դիտութիւն, արհեստ և լեզուագիտութիւն ուսուցանողները, վարժարաններուն ուրիշ տեսակ պաշտօնեաները, հեղինակները, գաւառակները, գիւղախումբերը և գիւղերը գտնուող բժիշկները ու դեղագործները, բոլոր անասնաբոյժերը, կին դայեակները, պաշտօնական ու մասնաւոր հիւանդանոցներու և որբանոցներու պաշտօնեաները, թաղապետութեան միջոցաւ արձանագրուած ջրհանկիրները, չինութեանց մէջ աշխատող «բէնճպէր»-ներ, ուրիշ տեսակ տուրքի ենթակայ ոգելից ըմպելի պատրաստողները, ոգելից ըմպելի, ծխախոտ ու դրոշմաթուղթ ծախողները, որսորդները, ձուկ որսացողները, նաւատէրերը, նաւավարները, հանքի արտօնատէրերը, հանքի շահագործման ընկերութիւնները, ագարակի այն տէրերը որոնք իրենց բերքերը, առանց խանութ և մթերանոց բանալու իրենց ագարակին կամ քաղաքներու և կամ վաճառատեղիներու մէջ կը ծախեն. նաեւ իրենց անասունները սնուցանող փարախի տէրերը, քաղաքներու և գիւղաքաղաքներու մէջ գտնուող բոլոր երկրագործները, հովիւները, ագռաւանները, պարտիզպանները, մենաշնորհով հաստատուած ընկերութեանց մէջ ծառայողներէ անոնք որ երեք հարիւր ղրուշէն նուազ ամսաթոշակ կը ստանան, և տասնչինգէն վար տարիք ունեցող բոլոր գործաւորները։ Սակայն ատոնցմէ անոնք որ ուրիշ առեւտրով մը և արհեստով մը կը զբաղին, անոր վերաբերեալ տուրքին ենթակայ են։

Ցօդ. 4. — Տարւոյն մէջ արձակուած զինուորները և պահեստիները նոյն տարուան Թէմէգդիւին ենթակայ չեն ըլար։ Մարտ 1էն ետքը զէնքի տակ կոչուած այն զինուորները ու պահեստիները, որոնք Թէմէգդիւի տուրքի ենթակայ են, եթէ գանձման ժամանակը եկած չըլլալով տուրքերնին վճարած չըլան, ատոնց նոյն տարուան տուրքերը կը ջնջուին։ Իտարէի ժողովներու տեղեկագիրներուն վրայ։

Ցօդ. 5 — Նահանգներու կեդրոններուն մէջ՝ տէֆթէրտարներէն և տուրքի ու գանձմանց Տնօրէններէն, գաւառներու կեդրոններուն մէջ հաշուակալներէն և տուրքի ու գանձմանց պաշտօնեաներէն և գաւառակներու մէջ Մալ Միւտիրներէն, տուրքի քարտուղարներէն (Մալ Միւտիրիի օգնականները) և գանձման պաշտօնեաներէն կազմուելիք յանձնաժողովներ կ'որոշեն Թէմէգդիւի տուրքը։ Այս տուրքը երկու մաս է. առաջին մասը յետագայ ցուցակին համաձայն կը գանձուի.

Սեղանաւորներ և սեղանաւորական գործերով զբաղող ընկերութիւններ և անձեր, մնծքանակ առեւտուր ընող ամէն տեսակ ապրանքի, աբմտիքի, խաղողի, թուզի վաճառականներ և այդ տեսակ գործառնութիւններով զբաղող ընկերութիւններ. ամէնէն կարեւորները մասնաւոր դասակարգ 5000, Ա. դասակարգ 3000, Բ. դասակարգ 1500, Գ. դասակարգ 750 ղրուշ։

Լումայափոխներ (գաւառները գրասնուողներու համար) Ա. 400, Բ. 250, Գ. 150։

Շոգիով, ջուրով, էլեկտրականութեամբ և ուրիշ արհեստական միջոցներով բանող գործարաններ. ամէնէն կարեւորները մասնաւոր դասակարգ 2500, Ա. 1500, Բ. 1000, Գ. 500։

Պանիրի, օճառի, ձէթի, մաքարոնի, կաթի, իւղի ևն. գործարաններ Ա. 500, Բ. 400, Գ. 300։

Քաղաքի ու գիւղաքաղաքի չրջակայքը գտնուողներէն ալ պիտի առնուի. —Ջաղացք Ա. 200, Բ. 150. Գ. 100։ Հողմաղացք Ա. 75, Բ. 50, Գ. 25։

Ջուրով ու շոգիով չարժող սղոցարաններ Ա. 500, Բ. 250, Գ. 10։

Ցանձնակատարներ և քաղաքի միջնորդներ և գործակալներ Ա. 2000, Բ. 1000, Գ. 500։

Կալուածի, առուծախի միջնորդներ և էմանէթճիներ Ա. 200, Բ. 150 Գ. 100։

Մունետիկներ Ա. 40, Բ. 30, Գ. 20։

Ճարտարապետներ ու ճարտարագէտներ Ա. 300, Բ. 200, Գ. 100։

Շէնքի ճարտարապետներ Ա. 150, Բ. 100, Գ. 50։

Որմանկարիչ, հիւսն, որմնադիր, ծեփող, ներկարար, մէրմէրճի ևն. Ա. 100, Բ. 60, Գ. 30։

Վաճառատուններու, գործարաններու և բոլոր աշխատանոցներու տնօրէններ Ա. 250, Բ. 150, Գ. 75։

Վաճառատան, գործարաններու և աշխատանոցներու մէջ ծառայողները, գործաւորներէն, գործաւորներէն և բեռնակիրներէն զատ, Ա. 100, Բ. 75, Գ. 50։

Վերոգրեալ հաստատութեանց գործաւորները և տուներու սպասաւորները Ա. 30, Բ. 20, Գ. 10։

Ատաղձ ու փայտ կտրող սղոցագործներ և ածուխ պատրաստող գործաւորներ. Ա. 30, Բ. 20, Գ. 10։

Շրջուն արհեստաւորներ Ա. 30, Բ. 20, Գ. 10.

Ձեռքի սայլ կրողներ և բեռնակիրներ Ա. 30, Բ. 20, Գ. 10։

Սէրկիճի արհեստաւորներ Ա. 50, Բ. 30, Գ. 20։

Տօնավաճառներու մէջ սէրկիի ու անասունի առեւտուրով զբաղողներ և սէրկի բանալով կամ ուրիշ կերպով առեւտուր կատարողներ՝ իրաքանչիւր տօնավաճառի համար Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10։

Ոչխարի և ուրիշ անասնոց վաճառականներէն Ա. 500. Բ. 300. Գ. 150։

Ձեռնածու, հէյլազը և նուագածու՝ իրաքանչիւրէն Ա. 40, Բ. 30. Գ. 20։

Երկու ձիով վարձու կառքեր վարողներէն՝ իրաքանչիւր կառքի համար Ա. 100, Բ. 80, Գ. 40։

Մէկ ձիով կառք վարողներէն իրաքանչիւր կառքի համար Ա. 50, Բ. 40, Գ. 20։

Երկու ձիով բեռի սայլերէն՝ իրաքանչիւր սայլի համար Ա. 40, Բ. 30, Գ. 20։

Բեռ կրող ուղտասաններէ՝ իրաքանչիւր ուղտի համար Գ. 15։

Բեռ կրող ձի ու ջորի վարողներէն իրաքանչիւր անասունի համար Գ. 10.

Բեռ կրող իշավարներէն իրաքանչիւր իշու համար Գ. 5։

Ծովի բաղնիքներու, երբ թաղապետութեան կը վերաբերի, վարձակալներէն Ա. 200, Բ. 1 0, Գ. 50։

Թատրոնի ընկերութիւններէ և այդ կարգի ուրիշ վայրերէ Ա. 1000, Բ. 500, Գ. 250։

Այս ցուցակին համաձայն երբ հաստատող մը ըլլայ թէ իր պատկանած դասակարգին տուրքը իր շահուն հարիւրին երեքը կ'անցնի, ատոր դասակարգը պիտի իջուցուի. իսկ երբ հաստատուի թէ տուրքի ենթակայի մը տարեկան շահը երրորդ դասակարգէն ալ վար է, երրորդ դասակարգին կէսին համեմատութեամբ տուրք պիտի գանձուի։

Երկրորդ մասը որոշ համեմատութեան մը վրայ կը գանձուի՝ երեք տեսակ.

Ա. Առաջին մասին մէջ չգտնուող վաճառատուններէն և արհեստանոցներէն, առանց բացառութեան բժիշկներէն ու դեղագործներէն, ատամնաբոյժներէն, փաստաբաններէն, լրագրի արտօնատէրերէն՝ իրենց արհեստը և առեւտուրը կատարած և գործողութեանց յատկացուած վայրին արձանագրուած արժէքին հազարին երեք համեմատութեամբ Թէմէգդիւ կ'առնուի։ Եթէ այդ վայրին մէկ մասին մէջ կը գործէ՝ այդ մասին վերաբերող արժէքին հազարին երեքը։

Բ. Մասնաւոր մենաշնորհով կազմուած ընկերութեանց մէջ ծառայողներուն տուրքին ալ կը գանձուին՝ անոնց տարեկան վարձքէն ամսական 300 ղրուշի հաշուով 3600 ղրուշ դեղչուելէ ետքը մնացածին հարիւրին երեքին համեմատութեամբ։ Միայն թէ Ընկերութիւնները պարտաւոր են իրաքանչիւր նոր տարիէն երկու ամիս առաջ իրենց քով ծառայողներուն անունները, թիւը և ամսաթոշակներուն քանակութիւնը պարունակող մէյմէկ յայտագիր տալ։ Նաեւ ատոնց մէջ նշանակուած հարկատուներուն տուրքերը որոշեալ ժամանակին ամբողջութեամբ հատուցանել։

Գ. Արմտիքի ու ճամբաներու վարձակալներուն, տասանորդի և զանազան տուրքերու վարձակալներուն տուրքերը սապէս կը գանձուին. — Անոնց յանձնառութեան կամ վարձակալութեան գումարին մինչեւ հարիւր հազար ղրուշ եղած մասէն հարիւրին տասը և հարիւր հազար ղրուշէն աւելիին հարիւրին հինգը Թէմէգդիւ նկատուելով անոր հարիւրին երեքը կը գանձուի։

Ցօդ. 6. — Թէմէգդիւի տուրքին գանձման առթիւ արհեստանոցները և վաճառատունները նկատողութեան կ'առնուին, որով ընկերները երբ մէկէ աւելի ըլան. անոնց իրաքանչիւրէն զատ զատ տուրք չառնուիր։ Բաղմաթիւ վաճառականութեամբ և արհեստով զբաղողներէն զատ զատ տուրք պիտի գանձուի. նաեւ անձի մը և կամ ընկերութեան մը վերաբերող վաճառատունները և արհեստանոցները եթէ ճիւղեր ունենան, ատոնց ամէն մէկը զատ զատ տուրքի կ'ենթարկուի։

Ցօդ. 7. — Վաճառատունները և արհեստանոցները իրաքանչիւր տարեգլուխէն երկու ամիս առաջ պարտաւոր են յայտագիր մը տալ՝ պարունակող դրամագլուխին ընկերակից չեղող վաճառման պաշտօնեաներու, գործապետներու, գրագիրներու, գործաւորներու և բեռնակիրներու անունները։ Մալ Մէմուրները, այդ յայտագիրներուն վրայի հարկին քննութիւն կը կատարեն։ Տարւոյն մէջ առեւտուրի ու արհեստի մասնողները, եթէ տարւոյն առաջին վեցամսեայն մտած են, մէկ տարուան տուրք պիտի վճարեն, և եթէ երկրորդ վեցամսեային մտած են՝ վեց ամսուան։ Առաջին խումբը առաջին մասնավճարը և երկրորդ խումբն ալ երկրորդ մասնավճարը գործի չսկսած կը վճարեն։

Ցօդ. 8. — Վերոգրեալ յայտագիրներուն մէջ անունները նշանակուած ծառայողներուն տուրքերուն վերաբերեալ ազդարարագիրները պիտի հաղորդուին վաճառատանց։ Այս վերջինց տէրերը պ բտաւոր են վճարել նոյն տուրքերը և երբ ժամանակին չվճարուին, ատոնց մասին 13րդ յօդուածին տրամադրութիւնները պիտի գործադրուին։

Ցօդ. 9. — 5րդ յօդուածին մէջ նշանակուած յանձնաժողովները տուարմ մը պիտի պատրաստեն՝ ներկայ կանոնագրին համաձայն առեւտուրով և արհեստով զբաղողներէ գանձուելիք Թէմէգդիւի քանակութեան, հարկատուին զբաղման տեսակին և տուրքին բաժանման եղանակին վրայ։ Այդ տուարմին պարունակութիւնը ցոյց տուող ցուցակներ ամէն տարի մինչեւ դեկտեմբեր 15 պիտի փակցուին մզկիթներու, եկեղեցիներու և խանամարանոցներու դռանց վրայ՝ հարկատուներուն ծանուցուելու համար։ Հարկատուները մինչեւ յունուար 15 տեղական կառավարութեանց աղերսագիրներ մատուցանելով, կրնան դիտողութիւններ ընել իրենց համար ոստոյուած տուրքին սահմանման և քանակութեանը մասին։ Այդ ժամանակամիջոցին երբ հարկատու մը աղերսագրով դիտողութիւն չընէ, անոր տուրքը վերջնական հանգամանք ստացած կ'ըլայ։

(Շարունակելի)

ԱՄԷՆ ԱՆՈՆՔ

որոնք կ'ուզեն աղքատիկ վարժարան մը օժտել, կամ ո՛և է առթիւ օգտակար նուէր մը տալ իրենց զաւակին և կամ իրենց ընտանեկան սալօնն ու գրասենեակը զարդարել, թող փութան գնել՝

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԵՐ

պատրաստուած կարող աշխարհագէտներու կողմէ և վաւերացուած Հանրակրթութեան Նախարարութենէն։ Տպագրութիւնը մաքուր, չինուածքը հաստատուն և բովանդակութիւնը ճոխ է։ Նմանը ցարդ չկար Պոլսոյ և գաւառներու մէջ. դուրսէն բերուածներն ալ չափազանց սուղ էին։ Այս Հայերէն Երկրագունտին (globe) գինն է չրջանակով 85, առանց չրջանակի 65 ղրշ. Գաւառները կը ղրկուին —մնուելով— 15 ղրշ. ծախքով։

Դիմել, միակ կեդրոնատեղին՝ Պապը Այի ճատէսի, թիւ 56, Ցողմ. էֆ. Ազնաւորի «Օսմանլը» Դրատունը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Յունվար 8 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օքան	52 —
Երկրորդ	»	»	48 – 49
Եռան		»	47 —
Ցավտաբլը		»	45 46
Կարծր առաջին			51 – 52
Կարծր միջին		»	48—49
Կարծր խառն		»	46 – 47

Այսօր 6 վագոն Անտոլուի թարեն ժամանեց։

ԱԼԻՒԻՐ Ղրշ.

Տեղական գեղեցիկ	Ա.	պարկ	99 100
» »	Բ.	»	98 —

ԹՈՓ

Ոչխարն 23 փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն 18—19½
Բուլգարի և Մերսին	» 17½ - 18½

ԱԶԴ. — Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ վագիէն, Լանկա Բեաթիպ Գասըմ Թաղ, Սեպտեմբեր փողոց 20 թիւ երեք յարկ քարուկիր տունը՝ որ չորս սենեակ և մէկ քէօշկ և ջրհոր մը կը պարունակէ, ասկէ առաջ Ս. Եկեղեցւոյն կողմանէ աճուրդի դրուած ըլալով 155 օսմ. ոսկի գին գտած է։ Գնել փափաքողք կը հրաւիրուին ներկայանալ Թաղ. Մորդարանս ամեն առաւօտ՝ մինչև Ցնվր. 13 Կիրակի։ Ժամը 3էն 6 և հարիւրին հինգ յաւելուամով։

30 Դեկտ. 1907

Սամաթիա

ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՎԷ ԲՕՍԹԱ ՆԷՋԱՐԷԹԻ

ՊԻՏԱԼԻ ՃԷՏԻՏԻ ԻՆՆԱԱՔ ԳՕՍԻՍՕՅԵՆՏԱՆ

Տարիէի ճէպիտէնին օրթասընտա քեսին 540 մէթրս թէրպիինէքի մէյտանին իւզէրինէ վազ օլունմագ իւզրէ իմալ իթիտրիւմէի միւգթազի տէմիր չաթը՝ թալի պինէ իհալէ իսիլմիշ իսէ տէ, պազը էսպապը զարուրիյէի գանունիյէ հասէպիյէ ախիրէն իհալէի վագրա ֆէպա իսիլմիշ օլուսղընտան, մէզքիւր չաթներն պէհէր մէթրս միւրեպպար 150 քիլօկրամ սբգէյթը բախտէյ միւթէհամմիլ պուլունմագ չարթը իլէ պէթէքրար մէվգրի միւնագասայա վաղ իսիլմիշ վէ տէրքեար օլան լիւզում վէ միւսթաճէլիյէթինէ պինէն պիր ան էվվէլ միւնագասայա նէթիճէ վերիլէճէյի տէրքեար պուլունմուշ օլտուղընտան, թալի պ օլանլարըն ինչասի մահալինտէքի գօմիսիոնը մախսուսպան հէր կիւն միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունուր։ 2—1

5 քեանունը սանի 323

Ի Լ Ա Ն

*Ումուրը թրպպիյէի Միւլքիյէ նէզարէթը ալիյէսի ագլամընա պատ տէֆթիր վէ միւհիմմաթը գըրթասպէյ իլէ թէլքիհանէի Շանանէ իյիւն Պուզաղը վէ Տարլաբէլպ թէտավիխանէսի իյիւն թավչան վէ Բիմիխանէ իյիւն էնզա վէ Վէյատէխանէ իյիւն լիւզումը օլան էյնա վէ սարիբնին կէլէճէք 324 սէնէսի իյիւն իհտաքնա թալի պ օլանագլարը՝ չերարիթը միւնագասայը անլամագ իւզրէ հէր հաֆթա բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլերի սապահ 6ռան 10ա գասար տէքօզիթօ ագչէլէրինի վէ ևս մասսատագ քէֆալէթնամէլէրինի համրլ օլտուգլարը հալտէ Հայտար Բաշտան քեսին Մէքթէպը Թրպպիյէի Շանանէտէ միւթէչէքքիւլ իտարէ գօմիսիօնընա միւրաճաաթ իթմէլերի իլան օլունուր։ 6—1

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳՐԵՑ

ՌՈՒԲԷՆ ՏԷՐՈՒՐՍԷԼ

— Ց —

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

Դ. Ա. Ռ. Թ.

Աղջիկ Խմող Կինը

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Գ.

ՅԱՆՁՈՂԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑ ՄԸ

—Ինչ է անունդ։

—Բիւֆլ, պարոն փոխանորդ... Նեսդոր Բիւֆլ...

Շատ լաւ, պարոն Բիւֆլ Նեսդոր, խելացի տղայ մը կը կարծեմ քեզ։ Կ'ուզե՞ս ծառայութիւն մը, յանձն առնել, որ չատ լաւ պիտի վարձատրուի ալ։

—Մեծ հաճոյքով պարոն։

—Արդէն մեծ բան մը չէ, պատասխանեց Ժէրար, կ'ուզեմ տիկին տը Ռօշմոր կոմսուհիին նամակ մը ղրկել, մի միայն անոր յանձնելի, յանձն կ'առնե՞ս զայն տանիլ։

—Ադկէց դիւրին գործ մը չէր ըլլար. պարոն, դղեակը ասկէց փարախ մը հեռու է և կրնաք վստահ ըլալ թէ տիկին կոմսուհին քառորդէ մը ձեր նամակը առած պիտի ըլլայ։

—Չէ այդչափ կանուխ չէ, ճիշդ ճաշի ժամանակը կ'ըլլայ և չես կրնար զինքը տեսնել։ Երկու ժամ ետքը պիտի երթաս կրբ սրահ անցած է և եթէ խելացիութեամբ պնդես պիտի կրնաս զինքը տեսնել։

—Հասկցայ... երկու ժամէն տիկին կոմսուհին ձեր նամակը կնարդացած պիտի ըլլայ։

—Սակայն նայէլու ես որ նամակը յանձնելէդ անմիջապէս վերջը անհետանաս, ռնանկ որ ժամանակ չունենայ հարցնելու թէ ո՞վէ ղրկողը, հակառակ պարագային, եթէ քեզի վար դնէ, կ'ըսես թէ դեր մարդ մը տուաւ զոր չես ճանչնար և որ հարուստ դիւցազի մը երեւոյթը ունէր։

—Կատարելապէս, կրնաք վստահ ըլալ որ ձեր յանձնարարութիւնը կէտ առ կէտ պիտի գործադրեմ...

—Կրնամ վստահիլ քու բացարձակ գաղտնապահութեանդ, պարոն Բիւֆլ։

—Ո՛հ, պարոն դատաւոր, ձեր ոնձին պէս կրնաք վստահ ըլալ...

—Արդէն եթէ տարակուսիլ տաս զիս, գիտեմ պէտք եղած ատենը հարկ եղած պատիժը տալ քեզի...

Անկարելի էր վարանիլ։

Ժէրար գրպանէն դուրս հանեց նամակը և գրագիրին տուաւ, յետոյ անոր ոսկրուտ ափին մէջ ոսկի մը դրաւ որ անմիջապէս գոցուեցաւ։

—Ինչանավայել առատաձեռնութեամբ կը վճարէք, պարոն ըսաւ Բիւֆլ ես ալ փոխադարձաբար այնպէս պիտի ծառայեմ ձեզի, երկու ժամ ետքը ժամացոյցը ձեռքերնիդ, կրնաք ըսել, «լմնցաւ, կոմսուհին նամակս կարդաց։»

Ժէրար իր ճամբան չարունակեց Էլիանի ուղղած նամակը սովորական տեղը զետեղելու համար մինչ Բիւֆլ Հիւդ կը վերադառնար։

—Ինչպէս պիտի անցընեմ այս երկու ժամերը... կը մնախօսէր, քսան ֆրանք, առաջին անգամն է որ ասանկ բաղդի մը կը հանդիպիմ... բայց վերջինն ալ չէ, անանկ կ'երեւայ...

Թէև դեռատի, Բիւֆլ իր պակասութիւններէն զատ չատ մը մոլութիւններով ալ օժտուած էր որոնք պէտք ունէին քիչ մը աղտոտեան իրենց տերոջը կեանքին և մէկ քանի ոսկիի քաղակին մէջ, զարգանալու համար, կարեւորութեան կարգով, այս մոլութիւններէն առաջինը ծուլութիւնն էր, երկրորդը գինեմոլութիւնը։

—Նայինք, աղէկ կ'ըլլար որ գինետուն երթամ կէս չիշ մը խմելով ժամանակին սպասեմ։

Երկու ժամ ետք երբ գինետունէն դուրս ելաւ, Բիւֆլ հասկցաւ թէ իր գինին համար ունեցած նախասիրութիւնը չափազանցած էր։ Դուրսի զով օդը յանկարծակի բերաւ զինքը, գլխուն մէջ անօրինակ բզզացում մը կը զգար։

—Ո՛չ, ո՛չ գինով չեմ, կ'ըսէր բարձրաձայն ինքնիրեն, ընելիքս չատ աղէկ գիտեմ, նամակիմը կը տանիմ տիկին տը Ռօշմոր կոմսուհիին զոր ինծի յանձնեց Պ. Պլէզի տը Սէնօզան։

Երերտկալով, չարժակալով յաջողեցաւ դղեակ հասնիլ առանց իյնալու, բակ հասաւ և յանկարծ պատչգագին առջև դէմ դիմաց գտնուեցաւ Էլիանի հետ։

Բաղաքավարութեամբ բարեւեց զայն։

Էլիան իր երեկոյեան պտոյտէն կը դառնար, լացած ըլալու էր, և թարթիչներուն ծայրը կը փայլէր արցունքի մարգարիտ մը, բայց իր տխրութիւնները չատ տեւած ըլալու չէին որովհետեւ չրթունքներուն վրայ ժպիտ մը կը ճառագայթէր և ակնարկը կը փայլէր։

Բոլորովին ինքզինքը կորսնցուցած գրած յանձնարարութիւնէն, ամսթի ծանր բեռին տակ ճնշուած, Էլիան մէկ քանի օր անհուն վիշտի և անենկարագրելի բերկրանքի մէջ անցուցած էր։ Ինքզինքը յանձնած էր մարդու մը զոր հոգեվին և մոլեգնօրէն կը սիրէր, իր սիրտը, իր բոլոր հոգին, նոյն իսկ իր մարմինը անոր տուած էր։

Այլևս ոչինչ կրնար զիրենք իրարմէ բաժնել, ո՛չ աշխարհի կարծեցեալ օրէնքները, ոչ նախապաշարմունքները... ատոնք գոյութիւն ունէին իրենց համար... Չէ մի որ զինքը կը պաշտէր... իր անհուն սէրը չէր խոստացած իրեն, և կուրօրէն չէր հաւատար անոր խօսքին։ Վախցած էր անոր համար որ արհամարհանք մը կ'ունենար նա իրեն համար որ չէր կրցած դիմադրել, որ այնքան տկար գտնուած էր։ Բայց ան իրեն համար նոյն պաշտումը, նոյն նուիրումը իր յարգալից պաշտումը անայլայլ պահած էր։ Իր ամէն նամակները կ'երգէին իր յաւիտենական գորովին բողոքները, գորովը զոր ամբարած էր այն սիրելի պաղտնիքը որոնք առ յաւէտ զիրենք իրարու միացուցած էր։

Այս իրիկուն, Պրօնզէ անօթին մէջէն առած էր Ժէրարի նամակը և արտօրօք զայն կարդացած։ Զինքը տեսնել կ'ուզէր... իրեն խօսիլ... կը վախնար որ ինք ալ կը մեկնի... կ'ըսէր իր նամակին մէջ։ Ինչ մեկնում... չէր հասկնար, բայց վաղը պիտի հասկնար անշուշտ։ Ստուգապէս պիտի երթար ժամագրութեան։ Բանի որ զիրար կը սիրէին, պէտք էր համաձայնիլ իրենց երջանկութիւնը ապահովելու, իրենց ապագան կազմելու համար։

(Շարունակելի)

ՑԵՐ ԵՒ ՑՆՕՐԵՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ